

” Täällähän sitä on omiensa joukossa”

**Kuulokerhotoiminnan vaikutus ikääntyneiden kuulo-
vammaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuk-
seen**

Alkula-Temonen Tanja

Opinnäytetyö, ylempi AMK

Huhtikuu 2024

Sosiaali- ja terveysala

Kuntoutuksen ohjaaja (YAMK), Monialainen kuntoutus

Alkula-Temonen Tanja

” Täällähän sitä on omiensa joukossa”

Kuulokerhotoiminnan vaikutus ikääntyneiden kuulovammaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukseen

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Maaliskuu 2024, 44 sivua

Monialaisen kuntoutuksen koulutusohjelma. Opinnäytetyö YAMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Kuulokerhotoiminta on ollut olennainen osa Saarijärven seudun Kuulo ry:n jäsenilleen tarjoamaa toimintaa. Noin kerran kuukaudessa kokoontuvassa kuulokerhossa käy runsaasti yhdistyksen jäseniä.

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia kuulokerhon osallistujien osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia sekä kerätä kehittämisideoita. Tarkoituksena oli selvittää millaisia vaikutuksia kuulokerhossa käyminen tuo ikääntyneiden kuulovammaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksiin ja millaisia kehittämisideoita heillä on kuulokerhon sisältöihin.

Tutkimusmenetelmä oli laadullinen tutkimus. Tutkimus suoritettiin puolistrukturoituna haastattelututkimuksena. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla kuulokerhossa käyviä Saarijärven seudun Kuulo ry:n hallituksen jäseniä. Aineiston analyysitapana käytettiin induktiivista sisällön analyysimenetelmää.

Tutkimustuloksissa nousi esille kuulokerholla olevan myönteinen vaikutus ikääntyneen kuulovammaisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksiin. Kuulokerhossa tavattiin ystäviä, saatiin vertaistukea, koettiin osallisuutta, arvostettiin yhteiskunnallista näkökulmaa, saatiin tärkeää tietoa edunvalvonnasta ja oikeuksista. Kuulokerhon sisältöön oltiin tyytyväisiä, mutta myös kehittämisideoita esitettiin.

Johtopäätöksenä voidaan todeta kuulokerholla olevan suuri merkitys ikääntyneen kuulovammaisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukseen. Kuulokerhossa käyvät haastatellut olivat kiinnostuneita esittämään kehittämisideoita esimerkiksi ohjelman sisällöstä ja kokivat yhteiskunnallisen asianäkökulman kuulokerhossa tärkeäksi.

Avainsanat (asiasanat)

osallisuus, yhteisöllisyys, kuulovamma, kuulokerho, ikääntynyt, yhdistystoiminta

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Alkula-Temonen Tanja

Here I feel cosy- The effect of hearing clubs on the experience of inclusion and sense of community of the elderly hearing impaired

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, March 2024, 44 pages

Master degree in social and health care in Multidisciplinary Rehabilitation Master's Thesis

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Hearing club activities have been an essential part of the activities offered by Saarijärvi area hearing association to its members. The hearing club, which meets about once a month, is visited by a large number of members of the association.

The aim of the study was to study experiences of participation and community in hearing clubs and to gather development ideas. The aim was to find out what kind of effects clubs brings to the experiences of inclusion and community of elderly hearing impaired people and what kind of development ideas are raised.

The research method was qualitative research. The study was conducted as a semi-structured interview study. The research material was collected by interviewing board members who visited hearing clubs. An inductive content analysis method was used as the method of data analysis.

The results of the study highlighted the positive impact of hearing clubs on the experiences of inclusion and community among elderly people with hearing impairments. In hearing clubs, friends were met, peer support and experiences of participation and social influence were received, felt involved and received important information about advocacy and rights. The content of the hearing clubs was described as satisfactory, but development ideas were also presented.

In conclusion, hearing clubs play a major role in the experience of inclusion and community among elderly people with hearing impairments. The interviewees who visited the hearings clubs were interested in presenting development ideas, for example on the content of the programme and felt that the social aspect was important in the hearing clubs.

Keywords/tags (subjects)

participation, sense of community, hearing impairment, hearing club, elderly people, association activities

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimuksen tietoperusta	4
2.1	Osallisuus kokemuksena	5
2.2	Yhteisöllisyys kokemuksena	7
2.3	Kuulokerhotoiminta	9
3	Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä	12
4	Tutkimusmenetelmät	13
4.1	Laadullinen tutkimus.....	13
4.2	Haastattelututkimus.....	13
4.3	Kohdejoukko.....	14
4.4	Haastattelututkimuksen toteutus	15
4.5	Aineiston analysointi	16
5	Tutkimustulokset.....	21
5.1	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulma.....	23
5.2	Kuulokerhojen sisällön kehittäminen.....	26
5.3	Yhteiskunnallinen näkökulma	27
5.4	Tulokset yhteenveto.....	29
6	Pohdinta.....	31
6.1	Johtopäätökset.....	32
6.2	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	34
6.3	Jatkotutkimuksen aiheita	36
	Lähteet	38
	Liitteet	43
	Liite 1. Tutkimuksen saatekirje	43
	Liite 2. Haastattelukysymykset.....	44
	Kuvat	
	Kuva 1. Tutkimuksen tietoperustan käsitteet.....	5
	Kuva 2. Tulokset	30
	Kuva 3. Tulosten yhteenveto	30

Taulukot

Taulukko 1. Luokittelu tutkimuskysymyksessä 1	19
Taulukko 2. Luokittelu tutkimuskysymyksessä 2	20
Taulukko 3. Luokittelu tutkimuksessa esiin nousseesta yhteiskunnallisesta näkökulmasta	20
Taulukko 4. Havainnollistava analyysitaulukko	22

1 Johdanto

Kaikilla ihmisillä on mahdollisista toimintarajoituksista, esimerkiksi kuulovammasta riippumatta yhdenvertainen oikeus osallistua ja toimia yhteiskunnan täysivaltaisina jäseninä vuorovaikutuksessa toisten kanssa (Tavoitteet 2024). Maassamme erityisryhmien oikeuksia ajavat sosiaali- ja terveyslainsäädännön lisäksi eri sairausryhmiä edustavat järjestöt. Valtakunnallinen kuulovammaisten osallistumisen ja vuorovaikutuksen parantamisen tueksi toimiva Kuuloliitto jäsenjärjestöineen järjestää monipuolisesti erilaisia tilaisuuksia, joissa voi tutustua uusiin, samankaltaisessa elämäntilanteessa eläviin tai samanlaisia asioita kokeneisiin henkilöihin. Yhdessäolo erilaisilla toimintatavoilla antaa itseluottamusta ja rohkaisee kaikkeen yhteistoimintaan sekä antaa tukea arkipäivän tilanteisiin. (Aikuisten vertaistoiminta 2023.)

Saarijärvellä paikallisessa kuuloyhdistyksessä on voitu vuosikymmenien ajan seurata, kuinka merkityksellistä ikääntyneille kuulovammaisille on osallistua paikkakunnalla järjestettäviin kuulokerhoihin. Tästä muodostui jo vuoden 2022 keväällä Saarijärven seudun Kuulo ry:n hallituksen kehittämispäivässä ajatus tehdä tutkimus ikääntyneiden kuulovammaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksesta, kuinka he pääsevät niistä kuulokerhoissa osalliseksi.

Aikalaiskeskustelu viimeajan koronavuosina on kuvannut ihmisten yksinäisyyttä, kun yhteisölliset toiminnot missä viitekehyksessä on yleensä liikuttu, ovat olleet tauolla pandemian johdosta. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen teettämän Finger-alatutkimuksen mukaan koronapandemiaan liittyvät rajoitukset vähensivät kanssakäymistä ystävien kanssa yli puolella tutkittavista ja perheen kanssa yli kolmanneksella tutkittavista. Myös yhdistystoiminta sekä kulttuuritapahtumissa käyminen vähenivät huomattavasti. (Lehtisalo, Palmer, Mangialasche, Solomon, Kivipelto & Ngandu 2021.)

Erityisesti iäkkäiden ihmisten yksinäisyyden kokemus on korostunut noina pandemian rajoitusaikoina (Lehtisalo ym.2021). Pandemia-ajan muutokset ja Saarijärven seudun Kuulo ry:n hallituksen kehittämispäivässä tehty ideointi innostivat tutkimaan kuulokerhotoiminnan tarjoamaa osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta. Toiseksi haluttiin selvittää myös käyttäjäkokemusta

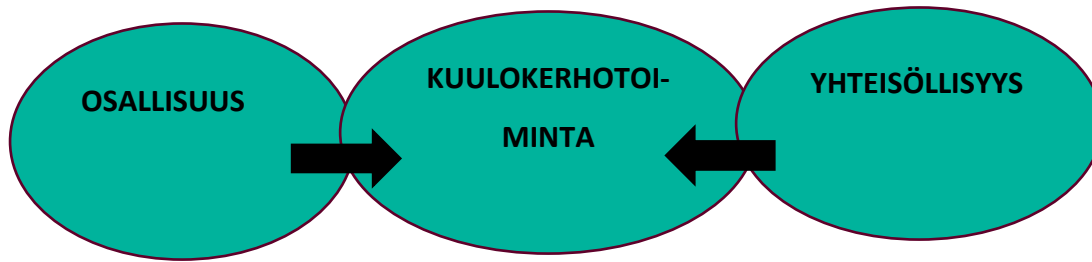
kuulokerhojen sisällön kehittämistä. Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui yli 70-vuotiaat kuulovammaiset, koska Saarijärven seudun Kuulo ry:n jäsenmäärästä valtaosa on ikääntyneitä eläkeläisiä. Kuulokerhotoiminnan osallisuuden ja yhteisöllisuuden kokemuksen sekä kehittämisideoiden tutkimuksen metodi oli haastattelututkimus. Haastattelututkimuksen avulla pyrittiin keräämään haluttua tietoa toisten ihmisten toiminnasta, kokemuksista ja käsityksistä tutkimusaineistoa varten.

Tutkimushaastattelun tavoitteena on tuottaa tiedollista aineistoa tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi. (Kallinen & Kinnunen 2021.) Tutkimuksessa korostettiin yksilön omaa kokemusta kuulokerhotoiminnasta. Haastateltavien omat kokemukset toivat tutkimukseen sen tiedon, jota kuuloyhdistys halusi saada. Tutkimuksesta saatu tieto on tärkeää, koska vastaavaa tutkimusta ei ole aiemmin tehty. Haastateltavien näkökulmien ja saatujen vastausten avulla Saarijärven seudun Kuulo ry:n on mahdollista kehittää kuulokerhotoimintansa sisältöä.

2 Tutkimuksen tietoperusta

Opinnäytetyö on kirjoitettu kuulovammaisten itsensä näkökulmasta ja niistä kokemuksista, mitä kuulokerhotoiminta heille tarjoaa. Näin annettiin kuulovammaisten ikääntyneiden oman äänen kuulua henkilökohtaisen kokemuksen sanoittajana.

Keskeisinä käsitteinä tutkimuksessa on **osallisuuden kokemus, yhteisöllisyyden kokemus sekä kuulokerhotoiminta**. Perusteluina valituille näkökulmille oli saada selville, kuinka kuulokerhotoiminta vaikuttaa ikääntyneen kuulovammaisen sosiaaliseen ja yhteisölliseen osallisuuden kokemukseen heidän itsensä kertomana ja kuinka kuulokerhotoimintaa haluttaisiin kehittää. Edellä mainittujen käsitteiden lisäksi tietoperustassa pohdittiin myös näiden yhteistä nimittäjää, **kuulovamman vaikutusta ikääntyneen osallisuuden kokemukseen**.

Kuva 1. Tutkimuksen tietoperustan käsitteet

2.1 Osallisuus kokemuksena

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden käsitteitä oli tarkoitus tarkastella yksilön näkökulmasta, mikrota-
solta makrotason vaikuttavuuteen. Tutkimuksen tietoperustan ajatuksena oli tarjota pohjaa haas-
tateltavien kokemuksille ja näin ollen tuoda lisäarvoa yksilön äänen kuuluvuuteen.

Jo Maslow`n tarvehierarkian viisi tasoa toi esille ihmisen tarpeisiin kuuluvan toisten kanssa vuoro-
vaikutuksessa olemisen. Tarvehierarkian tasoista numero kolme, sosiaaliset tarpeet (mm. yhteen-
kuuluvuuden tunne) sekä taso neljä, arvostuksen tarpeet (mm. itseluottamus, toisilta saatu arvos-
tus ja arvokkaaksi itsensä tunteminen) ovat olennaisia osallisuuden kokemuksen kannalta.

(Maslow, 1943; Douglas, 2010; Lehto 2020.) Näitä tarpeita edeltävät fysiologiset tarpeet (nälkä,
jano, uni), turvallisuuden tunne (uhat, pelot) luovat tyydyttyessään perustaa sosiaalisten tarpeiden
ja arvostuksen tarpeen toteutumiselle. Samoin sosiaalisten tarpeiden ja arvostuksen saavuttami-
nen ohjaa yksilöä seuraaville tarvehierarkian tasoille, itsensä toteuttamisen ja itsensä ylittämisen
tarpeisiin. (Douglas, 2010; Lehto, 2020.)

Ikääntyminen 2020-luvulla-tutkimusraportin mukaan sosiaalisella osallisuudella kuten myös vah-
voilla, hyvillä sosiaalisilla verkostoilla on myönteinen vaikutus ikääntyneen yksilön psyykkiselle hy-
vinvoinnille. Elämäkokemus ja tehty tutkimuskin painottavat ihmisten sosiaalisten suhteiden ja
erilaisten aktiviteettien merkitystä hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Suomalainen rikas yhdistyselä-
mämme on tässä korvaamattomassa asemassa privatisoitumisen torjunnassa, ilman aktiivisia elä-
keläisiä ei moni yhdistys pysyisi toiminnassa. (Forsman, Nordmyr & Norrback 2020.) Sosiaaliset
kontaktit, sosiaalinen aktiivisuus ja vapaaehtoistyö tukevat toisiaan ja vaikuttavat suoraan esimer-

kiksi eläkeläisten terveyteen. Sosiaalisten kontaktien ja sosiaalisen aktiivisuuden sekä vapaaehtoistoiminnan kautta syntyy myönteistä sosiaalista liikehdintää, jossa ryhmän jäsenet osallistuvat aktiivisesti toimintaan ja pysyvät siinä mukana. Itse toiminta tuo jäsenilleen luottamusta, vuorovaikutusta ja osallisuuden kokemuksia, mikä vaikuttaa positiivisesti hyvinvointiin. (Douglas, Geourgiou & Westbrook 2017, 459.)

Suomalainen sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus ottaa toiminnallaan kantaa myös osallisuuden merkitykseen yksilön tasolla. Sosiaali- ja terveysministeriön määritelmän mukaan ”osallisuus merkitsee mukanaoloa, vaikuttamista sekä huolenpitoa ja yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista osalliseksi pääsemistä.” (Osallisuuden edistäminen 2023.) Esimerkiksi eri sairausryhmille tai ikääntyneille kohdennetut vertaistoiminnot ovat myös osallisuutta edistäviä matalan kynnyksen palveluita. Kynnys palveluihin voi tarkoittaa muun muassa palveluun pääsemisen menettelytapaa tai tarjotun palvelun korkeaksi koettuja tavoitteita. Näiden minimoiminen tuo palvelut kohderyhmää lähemmäksi. (Leemann & Hämäläinen 2016.) Pulkkinen (2019, 24) mainitsee, että ihminen kokee itsensä osalliseksi, kun voi vaikuttaa oman elämänsä kulkuun, yhteisiin asioihin sekä osallistua yhteisön toimintaan. Keskeisin osallisuuden edellytys on kyky hyödyntää omia voimavarojaan (Nivala 2021).

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksella tuetaan eri elämänvaiheissa olevien eri-ikäisten ihmisten, niin lasten kuin aikuisten, eri sukupuolten sekä kieli-, kulttuuri- ja muiden vähemmistö- tai erityisryhmien osallisuutta ja merkityksellistä, ihmisarvoista elämää. Näihin asioihin pyritään vaikuttamaan myös esimerkiksi keskeisesti työtä, asumista, koulutusta, liikkumista, infrastruktuuria koskevilla ratkaisuilla. Tämän mukaan siis ihmisarvoisen elämän toteutumiseen pystyy vaikuttamaan järjestämällä ratkaisut palvelunsaajan näkökulmasta toimiviksi. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2020.)

Osallisuuden käsitteenä voidaan pitää kuulumista sellaiseen kokonaisuuteen, jossa yksilö pystyy osallistumaan hyvinvointia lisääviin toimintoihin ja elämän merkityksellisyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. Osallisuus on vuorovaikuttamista oman elämänsä kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin, palveluihin ja yhteiskunnallisiin asioihin. (Isola ym. 2020.) Toisaalta Juolan (2019) mukaan vaikka ikääntyneet kuulovammaiset osallistuivat mielellään heitä kiinnostavaan toimintaan, toiminnan sisältöä suurempi merkitys oli sillä, että sai olla yhdessä ryhmän mukana osallistumassa.

Osallisuuden koetaan olevan vahvasti yhteydessä yksilön hyvinvointiin. Matalan osallisuuden kokemuksen taas puolestaan on tulkittu vaikuttavan kielteisesti henkiseen hyvinvointiin, sosiaalisuuden kokemukseen ja työkykyyn. Hyväksi koettu osallisuus nostaa yksilön oman arvon tuntoa, uskoa omiin kykyihin ja tulevaisuuteen. Osallisuuden kokemuksen on tulkittu olevan niin köyhyyttä, syrjäytymistä kuin syrjintää estävää toimintaa. (Osallisuuden edistäminen 2023.)

Edellä esitettyjen perustelujen mukaan osallisuuden eri osa-alueita ovat mm. kuulluksi tuleminen, mahdollisuus osallistua päätöksentekoon, yhteisöltä saatu tuki, mahdollisuus oppia ja kehittyä, kulttuurinen ja sosiaalinen osallisuus sekä oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo. Kuulovammaisten yhdistystoiminnan pyrkimyksenä voidaan pitää osallisuuden kokemuksen vahvistamista. Järjestöjen ja yhdistysten toimintatavan valttina on ketteryys, nopea mahdollisuus muokata toimintaansa kohderyhmän tarpeita vastaavaksi. Yksilön tarpeisiin vastaaminen tukee kuulluksi ja huomioiduksi tuleamista, osallisuuden kokemusta. (Aikuisten vertaistoiminta 2020.)

2.2 Yhteisöllisyys kokemuksena

Yhteisöllisyyden kokemus on tutkimuksen toinen keskeinen käsite osallisuuden kokemuksen ohella. Kittilän (2021) mukaan yhteisöllisyys tarkoittaa yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteisöön, joka on mistä tahansa elämään tai aatteeseen liittyvistä syistä muodostunut ihmisryhmä. Kytömäenkin (2023) ajatuksena yhteisöllisyys on yhteenkuuluvuuden tunnetta, johon liittyy luottamuksen, turvallisuuden ja merkityksellisyyden tunne. Sekä Kytömäki että Kittilä jakavat ajatuksen, yhteisöllisyyden kokemuksen tarkoittavan jotain uutta, joka syntyy sujuvasta yhdessä tekemisestä ja toimimisesta (Kittilä 2021; Kytömäki 2023).

Yhteisöllisyydelle on myös muita samantyyliä lähikäsitteitä, esimerkiksi me-henki ja tiimityö (Koivumäki 2008). Kun Koivumäen (2008) mukaan yhteisöllisyys lisää sosiaalista pääomaa ja voitelee yhteisöjen koneiston parhaimpaan tehoonsa, Sitrankin yhteisöllisyystulkinta perustuu yksilön ja yhteiskunnan vuoropuheluun ja yksilön kokemukseen sen toimivuudesta. Yhteisöllisyyden voidaan katsoa olevan perusprioriteetti yksilön toiminnalle ja olemassaololle. (Yhteisöllisyys 2023.)

Aiemmin yhteisöllisyys rakentui perheiden, sukujen ja kyläyhteisöjen ympärille. Kaupungistumisen myötä yhteisöllisyys alkoi saamaan uusia piirteitä esimerkiksi yhteisen toiminnan, harrastuksen tai ajattelutavan parissa. (Yhteisöllisyys 2023). Edellä mainitun lisäksi nyky-yhteiskunnassa myös yhdistystoiminta voi rakentaa tärkeää yhteenkuuluvuuden tunnetta yksilöiden välille. Allardin (1976, 38-50) määrittelemien hyvinvoinnin osa-alueiden mukaan sosiaalisiin verkostoihin kuuluminen muokkaa ihmisen identiteettiä ja sosiaalista viitekehystä. Tästä voi tehdä tulkinnan, suku- ja perheyhteisöjen sijasta voi ihmisen identiteetti muovautua myös muiden verkostojen viitekehyksessä.

Yhteenkuuluvuuden voidaan katsoa olevan tärkeää ihmiselle. Ihminen luontaisesti hakeutuu samankaltaisten joukkoon, jossa on helppo kokea yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yhteisöllisyys syntyy helpoiten sellaisten ihmisten välille, joilla on yhtäläisyyksiä elämässään. Tällaisia voivat olla esimerkiksi samankaltaiset arvot, mielenkiinnonkohteet, elämäntilanteet tai asuinpaikka. (Birck 2021). Ikääntyneiden, kolmatta ikää elävien yhteisöllisyyden kokemukseen Jaakkolan (2015) väitöskirjan mukaan ei kuitenkaan vaikuta vain itse yhteisö, vaan myös säännölliseen tapaamiseen liittyvä samoin ajattelevien joukko, sosiaalinen verkosto ja oma motivaatio sekä niiden välinen yhteys. Yhteisölliset voimavarat ja yksilöllinen tyytyväisyyden kokemus syntyy, jos ikääntyvä kokee tässä kontekstissa olevansa sekä hyväksytty että arvostettu jäsen yhteisössään. Merkityksellisyys siis korostuu ei vain pelkästä yhteisöstä vaan myös samoin ajattelevasta ja kokevasta yhteisön jäsenistöstä.

Toisaalta yhteisön toiminnassa olisi tärkeää saada luotua tarjotulle palvelulle tai virikkeelle esteetön yhteisöllisyys. Esteetön yhteisöllisyys tarkoittaa, että kaikilla on rajoituksistaan riippumatta mahdollisuus olla yhteisön jäsen ja kuulua suhdeverkostoon. Toiminnan järjestäjän olisikin tärkeää painottaa tekemistä kohti esteettömän toimintakulttuurin ilmapiiriä. Yhteisöllisyyden kokemuksen vahvistavana tekijänä voidaan pitää aktiivista toimijuutta, eli osallistumista toiminnan suunnitteluun ja sen tekemiseen, ei pelkästään toiminnan kohteena olemiselle (Birck 2021). Kalliokosken (2020) väitöskirjan mukaan yhteisöllisyydellä voidaan nähdä kuitenkin kaksi hyvin erilaista puolta. Yhteisöllisyys voi siis joko onnistuessaan tukea ihmisen perushyvää puolta tai vastaavasti epäonnistuessaan rapauttaa sitä. Kritiikkiin ja avoimeen vuoropuheluun sitoutuva toiminta mahdollistaa yhteisöllisyyden rakentumisen kantavammalle pohjalle. Holländerin (2019) tutkimuksen mukaan ikäihmisten yhteisöllisyyden kokemuksen keskeisiä avainsanoja ovat kuitenkin osallisuus, toimijuus ja vastavuoroisuus. Kun suunnitellaan ikäihmisille toimintaa ja palveluja, puheenvuoro tulisi olla

ikäihmisillä itsellään heitä koskevassa asiassa. Johtopäätöksenä voidaan nähdä ihmisen tarve paitsi osallistua myös onnistua osallistumisessa itseä tyydyttävällä tavalla.

Juolan (2019) tutkimuksen mukaan ikääntyneet kuulovammaiset turvautuivat usein vertaiseensa kuulo-ongelmissaan, ja kokivat vertaistuen hyvin merkitykselliseksi. Ammattilaiseen turvauduttiin vasta, kun vertaisen tai läheisen tuki ei ollut riittävää. Esimerkiksi toisen tukea oikein kuulemisen varmistamiseksi ei koettu haastavana tai häpeällisenä.

Yhteisöllisyyden voidaan siis ajatella lähtevän aina mikrotasolta kuten Holländer (2019) on tutkinut. Se alkaa siis siitä, että olemme toisillemme olemassa siten, että olemme vuorovaikutuksessa toistemme kanssa. Toimiva vuorovaikutus rakentaa perustan yhteisöllisyyden kokemukselle, missä tilanteessa tai toiminnassa se sitten esiintyykään. Yhdistysnäkökulmasta pohdittuna taas puolestaan yhteisöllisyyttä ja sen toimivaa kokemusta tulee vaalia ja ruokkia, sillä yhdistystoiminta rakentuu ihmisten osallistumisen varaan. Yhdistysten on tärkeää muodostaa toimiva vuoropuhelu jäsenistönsä välille ja innostaa nämä mukaan toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen (Tekemisen rakenne ja pelisäännöt 2023).

2.3 Kuulokerhotoiminta

Kolmas sektori ja sen toimijat ovat tärkeä osa erityisryhmien ja vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämässä ja palveluiden kehittämässä. He tuovat esiin palvelunkäyttäjien äänen ja kokemuksen, ja heillä on suora kontakti erilaisiin asiakasryhmiin. (Kolmannen sektorin toimijat yhdistävät voimansa sote-palveluiden kehittämiseksi 2020.)

Kolmannen sektorin järjestöjen toiminnan perustana on aina kollektiivisesti tärkeäksi koettu asia. Taustalla on usein halu toimia tiettyjen yhteisesti määriteltyjen tärkeiden tavoitteiden hyväksi. Valtakunnallisen tai paikallisen järjestön perustamisen lähtökohtana on voinut olla esimerkiksi jokin vamma tai sairaus, vertaistuen tarve, yhteiset intressit, palveluiden tuottamisen prosessi tai edunvalvonta ja yhdessäolo. Kolmas sektori on tänä päivänä laaja kenttä, ja se on levittäytynyt joka kuntaan maassamme. (Karjalainen 1999.)

Kuuloliitto valvoo maassamme kuulovammaisten etuja ja tukee paikallisia yhdistyksiä toiminnan suunnittelussa. Lähes kaikki yhdistysten järjestämä toiminta on vapaaehtois- ja vertaistoimintaa. Kuuloliitto ohjeistaa paikallisyhdistyksissä voivan toimia erilaisia kerhoja ja ryhmiä, esimerkiksi yleinen kuulokerho ja kuulolähipalveluryhmiä. (Vertaistoiminta 2024.)

Kolmannen sektorin järjestämää toimintaa ovat myös Kuuloliiton paikallisyhdistysten kuulokerhot. Kuulokerhotoiminta on kuulunut Saarijärven seudun Kuulo ry:n toimintaan jo vuosikymmenien ajan. Tämän päivän muotoonsa toiminta on asettunut nykyisen puheenjohtajan toimesta v.2016 alkaen. Kuulokerho kokoontuu kerran kuukaudessa Saarijärven evankelisluterilaisen seurakunnan tiloissa, seurakuntatalolla. Saarijärven seurakunta on kuulokerhotoiminnan tärkeä yhteistyökumppani tarjoten paitsi tilan, myös joka kerhokerta seurakunnan työntekijä on paikalla. Kuulokerhossa on kuulolähipalvelutoimintaa, vaihtuvin teemoin luennoitsija/vierailija. Kuulokerhoissa on kahvitarjoilu ja joskus myös arpajaiset. Kuulokerhossa käy keskimäärin noin 40-50 osallistujaa per kerta. Kuulokerhojen kokoontumisista ilmoitetaan paikallislehden palstalla. Kuulokerhojen sisällöstä on vastannut yleensä puheenjohtaja yhdistyksen jäsenten tuella. (Kauppinen 2024.)

Osallistuminen ja kerhotoiminta on terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmista merkityksellistä myös iäkkäille henkilöille. Sosiaalisen osallistumisen on todettu vaikuttavan parempaan toimintakykyyn, hyvinvointiin ja fyysiseen sekä psyykkiseen terveyteen. Yhteiskuntaan osallistumisella on kokonais-terveyttä edistävä vaikutus. (Dahan-Oliel, Gelinás, Mazer 2008.) Ja vastaavasti osallistumattomuudella ja sosiaalisen verkoston puuttumisella terveyttä heikentävä vaikutus (Nicholson 2012).

2.4 Kuulovamman vaikutus ikääntyneen osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen

Erilaiset kuulon ongelmat ja heikkokuuloisuus koskettavat yhä useampia suomalaisia. Joka kolmannella eläkeikäisellä henkilöllä arvioidaan olevan kuulovamma, lisäksi yli 75-vuotiasta suurimmalla osalla on heikko kuulo. Koko maamme väestöstä 800 000 henkilöllä on jonkin asteinen kuulon alenema. (Kuulo 2024.) Vaikka väestön ikääntyessä on todettu kuulovammojen lisääntyvän ja vammojen laadun olevan jopa 1-5 % tapauksessa luokiteltu vaikeaksi, kuulokojekuntoutus toisi usein apua elämän laatuun (Kivekäs, Kotti, Vikman & Vasama 2021).

Kuulovamma vaikuttaa ikääntyneen hyvinvointiin, vuorovaikutukseen sekä toimintakykyisyyteen. Hoitamattomat aistivammat saattavat estää entisenlaisen osallistumisen ja eristää aktivoivista toiminnoista. Sosiaalisten kontaktien puute voi johtaa myös muistiongelmiin ja tiedon käsittelytaitojen heikkenemiseen. (Ahonen & Honkasola 2022.)

Myös Kivekäs ym. (2021) katsauksen mukaan ikääntyneen kuulovamma haittaa sosiaalista kanssakäymistä ja eri toimintoihin osallistumista. Kuulovamma heikentää esimerkiksi selviytymistä julkisissa tiloissa ja vetäytymistä sosiaalisista suhteista. Tämä puolestaan saattaa johtaa eristäytymiseen, depressoitumiseen, sekä yleistä ikätasoa nopeampaan kognitiivisen suorituskyvyn heikkenemiseen.

Kuulovammaa saatetaan usein hävetä ja peitellä sekä pyritään arvailemaan puhuttua asiaa (Vatana 2013; Kuulovammaisen vuorovaikutuksessa 2024). Vatasen (2013) tutkimuksen mukaan tilannekontekstilla on vaikutusta kuulovamman hankaluuden kokemukseen tai sen peittelemiseen. Vierassa paikassa vuorovaikutustilanteet koettiin haastavammaksi, kuin tutussa miljöössä ja tuttujen ihmisen kesken.

Valvanteen (2016) asiantuntijahaastattelun perusteella ikääntyneen huonokuuloisuuden todettiin altistavan yksinäisyydelle, suurimpana ongelmana nähtiin vuorovaikutuksen puutteet, mikäli kuulon alenemaa ei ole pyritty korjaamaan. Kuulovammaisen jää tällöin helposti omiin oloihinsa, vaille yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksia, koska kokee vuorovaikutuksen haastavaksi.

Heikkokuuloisten aktiivisuuden kaikkiin kodin ulkopuolisiin toimintoihin on todettu olevan vähäisempää kuin normaalikuuloisilla. Haasteelliseksi on koettu kommunikoinnin vaikeudet varsinkin hälyisemmässä ryhmätilanteessa. Heikkokuuloisten elinpiirin on havaittu myös olevan pienempi kuin normaalikuuloisilla. Elinpiiri on saattanut rajoittua vain oman kodin sisälle ja useus, eli kuinka usein käydään kodin ulkopuolisissa toiminnoissa, on vähäinen. Kuulovammaiset kaipaavat sosiaalista tukea ja rohkaisua lähteäkseen hakemaan myönteisiä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia. (Viljanen 2017.)

Vertaisseurassa on usein helpompaa toimia, ja oman kuulovamman hyväksyminen vähentää myös sosiaalisten tilanteiden jännitystä sekä yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden kokemusten tunnetta.

Vertaisseura kuuloyhdistyksessä lisää ikääntyneen kuulovammaisen omanarvon tunnetta. (Kuulovammaisen vuorovaikutuksessa 2024.) Näin ollen kuulokerhotoiminnalla voidaan katsoa olevan paikkansa ikääntyneen kuulovammaisuuden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksessa.

3 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyön päätarkoitus ja tavoite oli tuottaa Saarijärven seudun Kuulo ry:lle tietoa siitä, kuinka kuulokerhossa käyvät yli 70-vuotiaat henkilöt kokevat kuulokerhossa käymisen vaikuttavan heidän osallisuutensa ja yhteisöllisyytensä kokemuksiin sekä kuinka kuulokerhotoimintaa haluttaisiin kehittää.

Lopputuloksena opinnäytetyö tarjoaa näkökulmia, millaista tämänhetkistä vaikutusta paikallisen kuulokerhotoiminnan tarjoamisesta on ikääntyneen kuulovammaisen elämään osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmasta sekä tuo esille kehittämisenäkökulmia.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää

1. Miten kuulokerhotoiminta vaikuttaa ikääntyneen kuulovammaisen osallisuuden ja yhteisölliseen kokemukseen?

2. Kuinka haastateltavat haluaisivat kehittää kuulokerhotoimintaa?

4 Tutkimusmenetelmät

4.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen tavoite on ymmärtää tutkimuksen kohdetta ja selittää sen käyttäytymisen syytä. Laadullinen tutkimus rajautuu usein pieneen tutkittavien määrään. (Heikkilä 2014, 15.) Myös Kallisen & Kinnusen (2021) mukaan laadullisen haastattelututkimuksen otanta voi olla maltillinen, mikäli se käsittää kuitenkin riittävää kohderyhmää. Laadullinen haastattelututkimus antaa äänen yksilölle sekä tuottaa tietoa vastaukseksi tutkimusongelmaan.

Laadullinen tutkimus on usein yhteiskunnallista ilmiötä tarkastelevaa ja siihen soveltuu menetelmänä esimerkiksi haastattelututkimus. Tuomi & Sarajärven (2018, 27) mukaan laadulliselle tutkimukselle on ominaista empiirisyys, koska sille tyypillinen tapa on hyödyntää todennettavaa tutkimusaineistoa tutkimustuloksiin pääsemistä varten.

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat mm. kvalitatiivisen aineiston ja subjektiivisuuden suosiminen sekä mitä- ja miten-kysymysten painottaminen (Juhila 2023). Laadullinen tutkimus on määrällistä tutkimusta kuvailevampi tutkimus. Laadullisen tutkimuksen määrittelyä on kuvaileva tiedonkeruu, joka ei kuitenkaan ennusta, kuten määrällinen tutkimus. Laadullista tutkimusta määrittää myös äänen antaminen yksilölle ja tiedon tuottaminen tutkimusongelman vastaukseksi. (Kallinen & Kinnunen 2021.)

4.2 Haastattelututkimus

Haastattelun kautta tehdyllä tutkimuksella pyritään saamaan avoimempaa ja mielekkäämpää vuorovaikutusta, koska pelkästään lomakkeella annetut vastaukset ovat usein hyvin lyhyitä (Hirsjärvi & Hurme 2004, 34–36).

Haastattelussa on selkeä teema sekä kysymyksiä, jotka kaikki esitetään haastateltaville. Tämänkaltaisen puolistrukturoitu haastattelu sopii tutkimukseen, joissa on päätetty haluttavan tietoa juuri tietyistä asioista, ja haastateltaville näin ollen ei haluta antaa kovin suuria vapauksia haastattelutilanteessa. Puolistrukturoidussa haastattelussa on olemassa ennalta määritellyt kysymykset, mutta vastaustapa on vapaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tämän kaltainen haastattelu sijoittuu luokittelussa täysin strukturoidun lomakehaastattelun ja täysin avoimen teemahaastattelun välimuotoon (Hirsjärvi & Hurme 2004, 47).

Tutkimusta varten tehtyjen haastatteluiden tulisi tuottaa ratkaisuja opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Haastattelussa nousee usein esiin sellaisia asioita, jotka ovat tutkittavalle itselleen merkityksellisiä aiheeseen liittyviä seikkoja. Tutkittava kuvaa haastattelussa omaa kokemustaan aiheesta ja näitä kokemuksia on niin monta kuin tutkimuksessa tutkittavia. (Kananen 2017, 105.)

4.3 Kohdejoukko

Saarijärven seudun Kuulo ry on perustettu v. 1984 ajamaan kuulovammaisten etua ja esteettömyyttä sekä tarjoamaan kuulonsuojelutyötä, valistusta, vertaistukea ja virkistystä yhdistyksen jäsenille. Yhdistyksen toimialue on Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kyyjärvi ja Kivijärvi (Saarijärven seudun kuulo 2023). Yhdistyksen hallitukseen kuuluu 12 jäsentä ja yhdistyksen kokonaisjäsenmäärä on noin 300. Saarijärven seudun Kuulo ry järjestää jäsenilleen monenlaista toimintaa, esimerkiksi paikallisen seurakuntatalon tiloissa yhteistyössä Saarijärven seurakunnan kanssa noin kerran kuussa torstaisin kuulokerhon. Kuulokerhossa on vapaan seurustelun, kuulolähipalvelun ja kahvittelun lisäksi mukana esiintyjä ja/tai kutsuttu asiantuntija alustamassa ajankohtaisista aiheista. (Toimintakertomus 2023.)

Tutkimushaastatteluun osallistui viisi (N=5) kuulokerhossa käyvää Saarijärven seudun Kuulo ry:n hallituksen jäsentä. Tutkimukseen osallistui henkilöitä, jotka ovat aktiivisesti olleet viime vuosina mukana kuulokerhotoiminnassa. Kaikki haastateltavat ovat aktiivisia, vielä kotonaan asuvia eläkeläisiä.

4.4 Haastattelututkimuksen toteutus

Tässä tutkimuksessa haluttiin laadullisen tutkimuksen keinoin selvittää kuulokerhossa käymisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden vaikutusta yksilön näkökulmasta tarkasteltuna. Myös tutkittavien määrä (N=5) soveltui tutkimusmenetelmäksi valittuun laadullisen tutkimukseen. Heikkilä (2014) sanoo laadullisen tutkimuksen selvittävän usein tutkimuksen kohdetta ja sen käyttäytymisen syytä, laadullinen tutkimus voi olla myös otannallisesti rajallinen.

Haastattelututkimuksen toteuttamista prosessoitiin pitkään. Tulossa olevasta tutkimuksesta kerrottiin alustavasti jo yhdistyksen hallituksen hyvinvointi- ja kehittämispäivän ideointipalaverissa toukokuussa 2022. Avoin kutsu haastatteluun esitettiin hallituksen kokouksessa marraskuussa 2023. Viisi henkilöä, sekä naisia että miehiä antoi suullisen suostumuksensa haastattelututkimukseen osallistumiseen. Tutkimukseen suostuneille haastateltaville lähetettiin tutkimuksen saatekirje. (Liite 1.) Haastattelukysymykset (Liite 2.) sai halutessaan etukäteen.

Tutkimus siis toteutettiin laadullisena tutkimuksena, tarkemmin puolistrukturoituna haastattelututkimuksena. Puolistrukturoitu haastattelututkimus soveltuu tutkimuksiin, joissa on haluttu tietoa juuri tietyistä asioista ja usein runkona on kysymyksiä, jotka kaikki esitetään haastateltaville (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, joissa haastateltiin kuuloyhdistyksen hallituksen kuulokerhotoimintaan osallistuvia jäseniä. Haastattelut, jotka toteutetaan vuorovaikutuksessa keskustelemalla ja joissa voidaan poiketa pelkkää strukturoitua lomakehaastattelua vapaammin myös aihepiirin ulkopuolelle, ovat usein vastaajille mielekkäämpiä. Toisaalta haastattelijan tehtävänä oli huolehtia haastattelun sujuvuudesta ja etenemisestä tutkimukseen toivotulla tavalla. (Hirsjärvi & Hurme 2004). Haastatteluista jäi myönteinen kuva ja kokemus valitun tavan olevan hyvin soveltuva juuri tämän tyyppiselle tutkimukselle, jonka kohdejoukkona haastateltiin ikääntyneitä kuulovammaisia henkilöitä.

Haastatellut hallituksen jäsenet ovat ikääntyneitä, osallistuvat säännöllisesti kuulokerhotoimintaan ja heillä on kaikilla jonkinasteinen kuulovamma. Hirsjärvi & Hurme (2004) luonnehtivat haastattelun olevan sosiaalinen kielipeli, jossa haastattelijan täytyy osata valmistautua tilanteeseen, ottaa huomioon esimerkiksi kohderyhmän ikä sekä myös huomioida oma roolinsa haastattelujen keskeisenä toimeenpanijana ja haastateltavan motivoijana. Haastatteluja suunniteltaessa oltiin yhteydessä haastateltaviin ja sovittiin yksilöllisten aikataulujen mukaan käynnit rauhassa ja ajan kanssa

haastateltavien kotona. Haastateltaville kerrottiin vielä haastatteluja edeltävissä puhelinkeskusteluissa haastattelujen fokuksista, käytiin läpi kysymyksiä ja muistutettiin haastattelujen luottamuksellisuudesta.

Haastatteluiden tarkempi ajankohta, päivämäärä ja kellon aika sekä haastatteluun varattava aika sovittiin jokaisen haastateltavan kanssa erikseen puhelimitse tai sähköpostitse. Haastattelututkimukset toteutettiin fyysisesti käymällä haastateltavien kotona joulukuun 2023- tammikuun 2024 aikana. Haastatteluihin oli varattu aikaa keskimäärin 1 tunti/ haastateltava. Aikataulut olivat kuitenkin joustavia ja jos juttua riitti, kelloa ei orjallisesti katsottu. Haastateltaville esitettiin haastattelutilanteessa kysymykset, joiden pohjalta haastattelu toteutettiin. (Liite 2.) Haastattelut nauhoitettiin haastateltavien luvalla ja tästä heille etukäteen ilmoittaen. Haastateltavista käytetään tutkimustuloksissa koodinimiä V1- V5.

Jokaisessa haastattelussa nousi esille haastateltavien omia tärkeitä näkemyksiä suhteessa tutkimusaiheeseen. Kuten Kananen (2017) on osuvasti kiteyttänyt näkemyksiä ja kokemuksia olevan yhtä monta erilaista kuin on tutkittaviakin, se tuli esille myös tässä tutkimushaastattelussa.

4.5 Aineiston analysointi

Tutkimuksessa saatua aineistoa tulee analysoida aineistoon ja tutkimukseen soveltuvalla tavalla, jotta aineistosta saadaan selkeä sanallinen kuvaus. Aineiston analyysiä voidaan toteuttaa eri tavoin, aineistolähtöisesti, teorialähtöisesti tai aineistoa teoriaan sitoen. Tässä tutkimuksessa aineiston analyysitapana oli aineistolähtöinen, eli induktiivinen sisällön analyysi. Pääpaino on tällöin aineistossa ja teoria rakentuu aineiston pohjalta, induktiivisen päättelyn keinoin. (Eskola & Suoranta 1998, 83.) Laadullisessa tutkimuksessa luotetaan hyvin pitkälle sisällön analyysiin, missä pyritään etsimään saadusta aineistosta samankaltaisia käsitteitä. Apuna voidaan käyttää esimerkiksi leikkaa- ja liimaa -tekniikkaa tai taulukoita, matriiseja sekä käsitekarttoja (Vuori 2023). Aineistolähtöisen sisällön analyysin vaiheistus on usein 1) aineiston pelkistäminen 2) aineiston ryhmittely 3) luokkien muodostaminen (Elo, Kajula, Tohmola & Kääriäinen 2022).

Tässä tutkimuksessa valittu analyysitapa oli siis aineistolähtöinen sisällön analyysi, mitä varten kerättyä aineistoa lähdettiin purkamaan auki pala palalta, vaiheittain.

Aivan analyysin aluksi aineiston analysointia varten kaikki haastattelutilanteet nauhoitettiin Helppo äänitallenne-sovelluksessa, mikä löytyi maksuttomana sovelluksena, ja jonka etuna oli useisiin muihin sovelluksiin verrattuna laaja nauhoituskapasiteetti.

Nauhoituksen jälkeen aineisto purettiin ja litteroitiin eli auki kirjoitettiin huolellisesti. Litterointia tehdessä voi tutustua omaan kerättyyn aineistoon uudelleen ja etäisyyttä saaneesta näkökulmasta. Litteraatio auttaa tutkijaa huomaamaan sellaisia yksityiskohtia, jotka voivat jäädä huomamatta itse haastattelutilanteessa. (Ruusuvuori & Nikander 2017, 437–438.) Tässä tutkimuksessa äänitteet purettiin ensin Word-tiedostoiksi tietokoneelle. Näin syntyneet litteroinnit käytiin useaan kertaan lävitse.

Litteroitua tekstiä oli 22 sivua, fontti Calibri 11, riviväli 1. Litterointia tehdessä huomattiin haastattelutilanteissa apuna olleista tulostetuista tutkimuskysymyksistä olleen suuri apu, sillä ne johdattelivat haastattelun pysymään kokonaisuutena siinä viitekehyksessä, missä tutkimusta haluttiin toteuttaa.

Litteroitu materiaali luettiin useita kertoja läpi kahden viikon aikana. Perehtyminen aineistoon on tärkeää ennen varsinaisen analysoinnin aloitusta, jotta syntyy kokonais käsitys saadusta aineistosta. Sisällön analyysiyksiköksi valittiin lauseita, jotka kuvaavat jotakin tiettyä toimintaa. Yksittäiset sanat olisivat saattaneet olla liian yksinkertaisia, vaikka lauseista otettiin huomioon myös samaa tarkoittavia sanoja. Sisältöä päätettiin analysoida vain ilmeisen sisällön osalta, ei piilossa olevan sisällön osalta. Piilossa olevalla sisällöllä tarkoitetaan ilmeitä ja eleitä tai esimerkiksi puhutun tekstin taukoja. (Graneheim & Lundman 2004.) Litteroitu materiaali myös tulostettiin ja siihen tehtiin manuaalisesti alleviivauksia eri väreillä jaottelua helpottamaan. Teksteistä poimittiin tutkimuskysymysten kannalta olennaisia teemoja esiin, kirjoitettiin ne muistiin ja lopuksi laadittiin taulukoita, joissa pyrittiin luokittelemaan vastauksia tutkimuskysymyksiin liittyvien käsitteiden alle.

Aineistoa jaoteltiin alkuperäisten eli autenttisen ilmaisujen kautta kohti yleiskäsitteitä, pyrittiin pelkistämään saatuja vastauksia. Laadullisen aineiston induktiivinen sisällön analyysi sisältää

Tuomi & Sajajärven (2018) mukaan alkuperäisen ilmauksen jälkeen sen pelkistämisen eli redusoinnin, ryhmittelyn eli klusteroinnin ja käsitteellistämisen eli abstrahoinnin. Tässä tutkimuksessa aineistoa jaoteltiin alkuperäisistä lauseista kohti yleiskäsitettä. Pelkistetyt analyysiyksiköt, eli tiettyä toimintaa kuvaavat lauseet jaettiin ryhmiin, joista muodostettiin pääluokkia ja alaluokkia.

Tutkimuksesta tehtyjen johtopäätösten pitää muodostua laadittujen synteisien, eli kokonaisuutta avaavien johtopäätösten pohjalta. Synteesiä tehtiin koko analysoinnin ajan, tutkimuksessa pohdittiin mikä vastaus on mihinkin tutkimuskysymykseen. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2004, 214-215.) Kun aineisto oli saatu analysoitua, analyysin pohjalta pystyttiin tekemään johtopäätöksiä suhteessa tutkittavaan asiaan. Tutkimuskysymyksiin oli löydetty vastauksia sekä lisäksi haastatteluaineistosta nousi esiin myös yllättäen pääluokka, yhteiskunnallinen näkökulma, johon ei varsinaisesti tutkimuskysymyksen asettelulla oltu etsitty vastauksia. Luokittelua tehtiin jokaisen pääluokan, käsitteen mukaisesti alla olevien esimerkkitaulukoiden 1,2 ja 3 mukaisella tavalla.

Esimerkki luokittelusta tutkimuskysymyksessä 1. Miten kuulokerhotoiminta vaikuttaa ikääntyneen kuulovammaisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukseen? Aineiston analysointi aloitettiin alkuperäisten ilmausten keräämisellä tutkimuskysymyksiin vastaavien otsikoiden alle. Tämän jälkeen jatkettiin aineiston käsittelyä pelkistämiseen, ryhmittelyyn ja lopuksi käsitteellistämiseen.

ALKUPERÄINEN ILMAUS	PELKISTÄMINEN	RYHMITTELY	KÄSITTEELLISTÄMINEN
...kun mä meen sinne niin musta tuntuu että oon ihan tervetullut ja nään kaikkia tuttuja ilosia naamoja siellä...	Tervetullut olo ja ystävien tapaaminen	Haastateltavan kokemus kuulokerhojen vaikuttavuudesta omasta näkökulmasta	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemus
...en mä osaa olla oikein poiskaan.....kun on tottunu käymään niin aina sinne tekee vaan mieli mennä jos ei oo kipeenä.	Halu käydä säännöllisesti kuulokerhoissa	Kuulokerhoissa käymiseen vaikuttavat seikat	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemus
.. on se niin samanhenkisen porukan kanssa eri olla kun ei tarvi selitellä että miks mulla on tämän juttu...en	Yhteenkuuluvuuden tunne	Hyväksytyksi tuleminen	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemus

kuule yhtä hyvin kuin muut			
----------------------------	--	--	--

Taulukko 1. Luokittelu tutkimuskysymyksessä 1

Esimerkki luokittelusta päätutkimuskysymyksessä 2. Kuinka haastateltavat haluaisivat kehittää kuulokerhotoimintaa? Aineiston analyysitapa oli samanlainen kuin tutkimuskysymyksessä 1. eli aineistoa analysoitiin induktiivisella sisällön analyysimenetelmällä alkuperäistä ilmausta pelkistämällä, ryhmittelemällä ja käsitteellistämällä.

ALKUPERÄINEN ILMAUS	PELKISTÄMINEN	RYHMITTELY	KÄSITTEELLISTÄMINEN
...ois hyvä kun joskus emännätkin pääsisi huilaamaan ja kahvituksen järjestäsi joku ulkopuolinen taho. Paljonkohan se maksais jos ees joskus ... Kahvitus on tärkeä kuitenkin kerhoissa ja kun se ei maksakaan	Kahvituksen järjestäminen	Haastateltavan kokemus kuulokerhojen tarjoilun järjestämisen kehittämistä omasta näkökulmasta	Kuulokerhojen kehittäminen
....oon pyörittänyt mielessäni, jos sais jonkun kuoron oikeen esilaulajaksi.	Ohjelman sisältö	Haastateltavan näkemys kuulokerhojen sisällön kehittämiseen	Kuulokerhojen kehittäminen
.. En tiiä voisko se kerho olla jollonkin jossakin muuallakin kun seurakuntalolla, voishan se vaihtelu virkistää. Vaikka Saarijärvisalissa jos olis semmonen esiintyjä vaikka siellä	Kuulokerhojen kokoontumispaikka	Haastateltavan näkemys kuulokerhojen kokoontumispaikkaan	Kuulokerhojen kehittäminen

Taulukko 2. Luokittelu tutkimuskysymyksessä 2

Hieman yllättäen haastatteluista nousi esiin myös kolmas otsikko, yhteiskunnallinen näkökulma, josta tuli tehdä sen vaikuttavuuden määrän vuoksi oma luokittelu.

ALKUPERÄINEN ILMAUS	PELKISTÄMINEN	RYHMITTELY	KÄSITTEELISTÄMINEN
... Kyllä se on tää kuuloasia mikä on se tärkein, se pitää olla aina keskiössä. Se on tärkein vaikka saa olla huviakin. Se ei saa se kuulo olla mikään sivujuonne siinä	Pääpaino kuuloasialla	Haastateltavan kokemus kuuloasian merkityksellisyydestä kuulokerhotoiminnassa	Yhteiskunnallinen näkökulma
.... Se ois hyvä, kun olis semmonen edunvalvontatietoisku ja ohjeita mihin ois oikeus ja mistä hakea	Edunvalvonnan merkitys	Haastateltavan näkemys kuuloasian edunvalvonnan merkityksellisyydestä	Yhteiskunnallinen näkökulma
.. Saahan sitä vap- paata ohjelmaa olla mutta on tärkeää saada tietoa omasta kuuloasiasta kerhossa. Paljon on asiata nykyään vaan pelekästään nettissä ja ei nettiä kaikki käytä kuitenkaan	Tiedon saannin merkitys	Haastateltavan näkemys tiedon saannin merkityksestä kuuloasioista kuulokerhoissa	Yhteiskunnallinen näkökulma

Taulukko 3. Luokittelu tutkimuksessa esiin nousseesta yhteiskunnallisesta näkökulmasta

5 Tutkimustulokset

Tutkimustuloksista nousi esiin selkeästi kolme pääotsikkoa, joista kaksi ensimmäistä vastasivat selkeästi asetettuihin tutkimuskysymyksiin:

OSALLISUUDEN JA YHTEISÖLLISYYDEN NÄKÖKULMA: kuuluminen porukkaan, yhteiseen toimintaan osallistuminen. (Taulukko 1.)

KUULOKERHOJEN SISÄLTÖ: ajatukset nykyisen toimintamallin sisällöistä ja kehittämisajatukset. (Taulukko 2.)

Hieman yllättäen tutkimushaastatteluista erottui myös kolmas otsikko, yhteiskunnallinen näkökulma, jonka painotus oli vastauksissa niin voimakas, joten sille tuli asettaa tutkimustuloksissa oma otsikko.

YHTEISKUNNALLINEN NÄKÖKULMA: kuulovammaisen edunvalvonta, oikeudet ja tiedonsaanti. (Taulukko 3.)

Alla olevasta havainnollistavasta aloitustaulukosta (Taulukko 4.) hahmottuu pääotsikoiden alle ryhmitelty asiasanalista sekä kokoava toiminta. Kokoavalla toiminnalla oli merkitys pääotsikoiden alle tehdyssä ryhmittelyssä tulosten laadinnassa.

PÄÄOTSIKKO	ASIASANOJA	KOKOAVA TOIMINTA
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulma	kaverit, yhdessä, kokoontuminen, hallitussakilla, hyvä olla, jäsenet, porukassa	porukassa oleminen, ystävien tapaaminen, omaan porukkaan kuuluminen, sosiaalinen kanssakäyminen, turvallinen

		olo, ei osaa olla pois, jäsenet parasta, tärkeää olla mukana jossakin, oma henkisten porukka, hallituksessa hyvä henki
Kuulokerhojen kehittäminen	arpajaiset, hovit, ohjelma, mielipide, vaikuttaminen, yllätysnumero, valmistautuminen, uskottavuus, asiantuntijuus	Kerhojen sisällön merkitys, osallistumisen kertojen määrä, kerhojen ohjelma, kerhokertojen määrä, kunnioitava ja arvostava suhtautuminen, asiantuntijoiden merkitys
Yhteiskunnallinen näkökulma	etus, oikeus, tieto, hyöty, valistus, kuuloasia, kuulonhuoltotyö, tietoisuus	tiedon saanti, edunvalvonta, oikeudet, apu ja tuki, kuuloasia on tärkein, etuuksien hakeminen

Taulukko 4. Havainnollistava analyysitaulukko

5.1 Osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulma

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli selvittää, miten kuulokerhotoiminta vaikuttaa ikääntyneen kuulovammaisen osallisuuteen ja yhteisölliseen elämään. Tähän tutkimuskysymykseen liittyviä vastauksia muodostui litteroinnissa erittäin paljon. Kaikki haastateltavat kokivat kerhossa käymisen olevan tärkeä osallisuuden ja osallistumisen muoto. Kuulokerhoihin oli myös innoittanut osallistumaan joko ystävien esimerkki tai kerhoon oli menty ystävän kanssa yhdessä; ”...niin se sano että tuu sinäkin, niin minä menin ja aloin käymään”. Hallituksessa toimiminen ja ikään kuin esimerkkinä oleminen nähtiin myös kuulokerhoihin osallistumista taustoittavana tekijä.

Kuulokerhoja oli koronapandemian aikaan kaivattu, ja myönteisenä koettiin kerhotoiminnan käynnistyminen kokoontumisrajoitusten rauettua. Kuulokerhossa käyminen oli tottumuskysemyys ja vastaajat kertoivat, etteivät osaa olla poiskaan, kun on tottunut siellä käymään.

Vaikka vastaajat olivat aktiivisia kerhossa kävijöitä, toisaalta vastauksissa oli myös havaittavissa jo etukäteen pohdintaa kerhotoiminnasta luopumisesta. Tutkimuksessa kävi ilmi kerhossa kävijöiden olevan kotona asuvia eläkeläisiä, palvelukodeista käsin ei kerhoon enää osallistuttu.

- Siellä ystävä ystävän tapaa. (V1)

-Kyllä se korona-aika ol... mutta kun päästiin taas tapaamaan kerhossa kaikki tuli paikalle niinkun muuttolinnut ois palanna. (V1)

-No yksin minä sinne kerhoon menin, mutta kun mä tiesin, että X on siellä, niin se sano, että tuu sinäkin ja sitten minäkin menin sinne ja aloin käymään. (V5)

- No ne on nuo kaverit. Ja kyllä mä katon että kun on hallituksessa niin se kuuluukin toimintaan osallistua ja meen mielellään kun näkee sitten tuttuja. (V3)

-Oon niin tottunna käymään ja näkemään niitä tuttuja ja ystäviä sitten siellä että en ossais olla pois jos ei oo pakottava syy. (V4)

-Kotona myö kaikki kerhoissa kävijät asutaan..... mitenkähän sitten ku vanhainkotiin joutuu. Ei oo kukkaan enää sieltä käsin kerhossa käynyt. (V3)

Haastateltavat kokivat erittäin tärkeänä ja merkittävänä asiana kuulokerhossa kokoontumisten lämminhenkisyyden ja turvallisen ilmapiirin. Kuulokerhossa voidaan tavata ystäviä ja tuttavuuksia. Kuulokerhon kantavaksi voimaksi mainittiin myös hallituksen toimijoiden hyvähenkinen yhteistyö.

Haastateltavat pitivät tärkeänä saada osallistua toimintaan, jossa voivat olla täysin omia itsejään erilaisine ominaisuuksineen. Kuulokerhossa kävijät kokivat merkityksellisenä yhteenkuuluvuuden tunteen, joka yhdistää kuulopulmista kärsiviä henkilöitä. Kuulovammaa ei kerhossa tarvitse selitellä eikä se herätä erilaisuuden kokemusta. Porukassa oleminen nousi jopa tarjottua ohjelmaa tärkeämpään rooliin. Kerhoon osallistuttiin, vaikka ohjelma ei olisikaan ollut juuri itseä miellyttävää. Kerhossa oltiin iloisella mielellä ja usein sovittiin jo tapaaminen seuraavallekin kerhokerralle. Ylipäänsä kuulokerhoon osallistuminen koettiin ikääntyneelle kuulovammaiselle henkilölle voimavarana.

- No siellä on hyvä käydä kun ei eroa porukasta, myö ollaan kaikki enempi ja vähempi tämmösiä kuuroja tai ainaki sinne päin. (V4)

-Kyllä minä sanon että parasta on ihmiset. Ja sen takia oon jo kolmekymmentä vuotta ainakin käynyt. (V4)

-Siellä saa olla tämmönen kun kun on. Ei kukkaan sano että etkö sinä kuule mitään. (V2)

-Sinne on helppo mennä kun tuntee kaikki ja oikein oottaa että.... ja mieltii kuitenkin ketähän tulee..... vaikka aina kuulee eelliskerralla että sanovat, tullaan sitten ens kerralla kans. (V1)

- Se on tän ikäsenäkin aika tärkeitä osallistua johonkin.(V4)

- Samalla asialla kun ollaan, niin se samanhenkisyys yhittää. (V5)

- Onhan se kaikille jäsenille tärkeää tää toiminnan tarjoaminen, ei vain hallitukselle. (V2)

-Tulee sitä silleensä ootettua että kun on taas se kuulokerhoviikko että sinne pääsee. Se on hyvä tämä kerran kuussa. (V1)

- Tää kerran kuussa on silleen sopiva, Joka viikko ei jaksais ja jos joka toinen viikko ei sitten pian muistais onko just tällä viikolla vai ei. (V3)

- Kerholoissa on hyvä henki ja hyvä fiilinki päällä, ei siellä murjoteta ja vaikka jollaki kerralla ei olis justiin itelle mieleistä ohjelmaa niin ei se nyt niin haittaa kuitenkaan mitään. (V5)

5.2 Kuulokerhojen sisällön kehittäminen

Tutkimuksen toisena tavoitteena oli selvittää, kuinka hallituksen jäsenet haluaisivat kehittää kuulokerhon toimintaa. Saatujen vastausten perusteella kerhon toimintamallissa, kerhon ajankohdassa, kellonajassa, viikonpäivässä ja kokoontumistiheydessä ei nähty minkäänlaista muutostarvetta. Myös yhteistyö seurakunnan kanssa koettiin hyväksi; ”seurakunta on tärkeä yhteistyökumppani on hyvä kun on löyvetty yhteinen sävel”.

Kaikki haastateltavat kokivat kuulokerhon toiminnan pääosin hyväksi ja toimivaksi. Haastateltavat eivät nähneet nykyisessä toimintamallissa perustavan laatuista hankaluutta, mikä esimerkiksi vaikuttaisi siihen, ettei haluaisi käydä kuulokerhossa. Haastateltavilta joissakin tilanteissa kysyttiin kaksikin kertaa ajatuksia kehittämisideoiksi, ennen kuin niitä haluttiin kertoa. Kun ”pää oli saatu auki”, kehittämisideoita alkoi virrata runsaasti. Kehittämisideoina oli julkkiksen kerhovierailusta ulkopuolisen tahon järjestämään kahvitukseen ja esilaulajista yllätysnumeroihin. Kuulokerho on kokoontunut muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta lähes aina seurakuntatalolla. Kehittämisideana mainittiin, voisiko paikka olla vaihtelun vuoksi joskus joku muukin, esimerkiksi vaikka Saarijärvi-sali, jos sinne saisi jonkun esiintyjän; ” voishan kerho olla jollonkin jossakin muualla,.... vaikka Saarijärvi-salissa, jos olis semmonen esiintyjä vaikka siellä”.

-Seurakunta on tärkeä yhteistyökumppani ja on hyvä kun on löyvetty yhteinen sävel. (V1)

-Ois hyvä kun joskus emännätkin pääsisi huilaamaan ja kahvituksen järjestäsi joku ulkopuolinen taho. Paljonkohan se maksais jos ees joskus ... Kahvitus on tärkeä kuitenkin kerhoissa ja kun se ei maksakaan. (V2)

-Oon pyörittänyt mielessäin, jos sais jonkun kuoron oikeen esilaulajaksi. (V1)

- Kyllä joku yllätysnumero se vasta ois jotakin. Ei tietäs aina etukäteen mitä oottaa vaan se seleviäis sitten siellä paikan päällä. (V3)

- Vois olla jollonkin vaikka joku julkkis tai kuuluisa jos se ei hirveesti maksais. (V3)

- En tiää voisko se kerho olla jollonkin jossakin muuallakin kun seurakuntalolla, voishan se vaihtelu virkistää. Vaikka Saarijärvi-salissa jos olis semmonen esiintyjä vaikka siellä. (V2)

- En tiää onko ne arpajaiset aina tarpeelliset. Hirveä ruljanssi ja tilpehööriä on jo ite kullekin kertynyt. (V5)

5.3 Yhteiskunnallinen näkökulma

Hieman yllättäen haastatteluvastauksissa korostui erityisellä tavalla kerhon yhteiskunnallisen vaikuttavuuden merkitys suhteessa kuulovammaan. Useat vastaajat ottivat vastauksissaan esille toivovansa toiminnan pääprioriteetin pysymisen kuulovammassa, vaikka muutakin ohjelmaa sai mielihyvin kerhossa olla. Kaikki tieto, informaatio ja edunvalvontaan liittyvä koettiin merkitykselliseksi ikääntyneen kuulovammaisen näkökulmasta tarkasteltuna.

Yhteiskunnallinen näkökulma oli vastauksissa hyvin keskeisessä asemassa. Tämän vuoksi sitä ei voi sivuttaa ja sen merkitys avataan tässä erikseen. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden merkitys on tärkeä tieto pohdittaessa kuulokerhon sisältöä ja merkitystä haastateltavien kokemukseen. Tutkimuksessa haluttiin vastauksia paitsi kuulokerhon kehittämiseen, myös kerhossa kävijöiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukseen. Tiedon saaminen oman erityisryhmän edunvalvonnasta ja kuuloasian pitäminen kuulokerhon olennaisimpana nimittäjänä nähtiin haastateltavien vastauksissa keskeisessä asemassa. Vastauksissa painotettiin kuulokerhossa jaettavaa tietoa ” kyllä asiapuolta on oltava”, kun ” kaikki ei näytä nettiä kuitenkaan”. Kerhossa

käyminen toi vastaajien näkökulmasta siis paitsi yhteistä ajanvietettä myös tärkeää tietoa oman sairausryhmän asioiden hoitamisesta henkilökohtaisella tasolla.

- Kyllä se on tää kuuloasia mikä on se tärkein, se pitää olla aina keskiössä. Se on tärkein vaikka saa olla huviakin. Se ei saa se kuulo olla mikään sivujuonne siinä. (V4)

-Kyllä tätä asiapuolta on oltava. En sillä sano etteikö saa olla muuta-kin. (V5)

- On se tiedonsaanti asioista tärkeää. Mitä apua voi saada ja mitä voi hakea. (V2)

- Ei voi tietoa saaha koskaan liikaa (V1)

- Se ois hyvä, kun olis semmonen edunvalvontatietoisku ja ohjeita mihin ois oikeus ja mistä hakea. (V4)

-Saahan sitä vappaata ohjelmaa olla mutta on tärkeää saada tietoa omasta kuuloasiasta kerhossa. Paljon on asiata nykyään vaan pelekästään netissä ja ei nettiä kaikki käytä kuitenkaan. (V3)

5.4 Tulokset yhteenveto

Tutkimustuloksista nousi vahvasti esiin kolme pääluokkaa, joista kaksi ensimmäistä; osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemus (Taulukko 1.) ja kuulokerhon kehittäminen (Taulukko 2.) toivat selkeästi tietoa ja vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Haastatteluista nousi esiin myös kuulokerhojen yhteiskunnallinen merkitys (Taulukko 3.), joka painoarvonsa vuoksi tuli ottaa mukaan tutkimukseen ja sen tulosten tarkasteluun. Tulosten johtopäätökset esitetty kappaleessa 6.1.

PÄÄLUOKKA : **OSALLISUUDEN JA** **YHTEISÖLLISYYDEN** **KOKEMUS**

- **YLÄLUOKKA**
- OSALLISUUDEN KOKEMUS
- YHTEISÖLLISYYDEN KOKEMUS

• **ALALUOKKA**

- IKÄÄNTYNEEN ON TÄRKEÄÄ OSALLISTUA JOHONKIN
- -YSTÄVIEN TAPAAMINEN KERHOISSA
- -KELPAA SELLAISENA KUIN ON
- SAMANHENKISYYS YHDISTÄÄ
- -KAIKILLA YHTEINEN NIMITTÄJÄ, KUULOVAMMA
- -TARJONTAA KOKO JÄSENISTÖLLE

PÄÄLUOKKA : **KUULOKERHOJEN** **KEHITTÄMINEN**

- **YLÄLUOKKA**
- KUULOKERHOJEN OHJELMAN JA SISÄLTÖJEN KEHITTÄMISIDEAT

• **ALALUOKKA**

- - YLLÄTYSNUMERO
- -KAHVITUKSEN JÄRJESTÄMINEN
- -ARPAJAISTEN TARPEELLISUUS
- -JULKKISESIINTYJÄ
- -ESILAJAJANA KUORO

PÄÄLUOKKA : **YHTEISKUNNALLINEN** **NÄKÖKULMA**

- **YLÄLUOKKA**
- KUULOKERHOJEN MERKITYS KUULOVAMMAISEN OIKEUKSIIN, TIEDONSAANTIIN JA EDUNVALVONTAAN

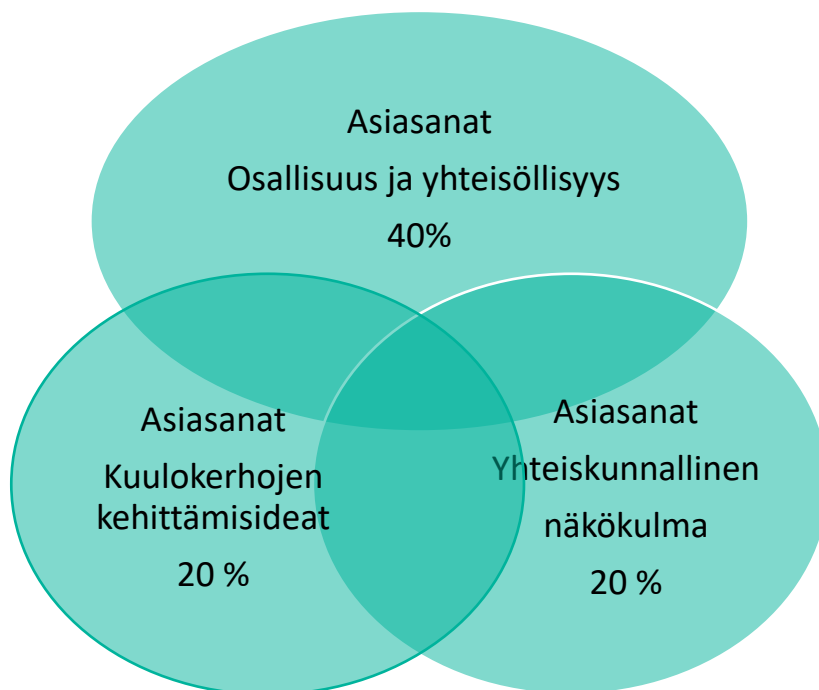
• **ALALUOKKA**

- -KUULOASIA KESKIÖSSÄ
- -TIEDON SAANTI
- EDUNVALVONTA-TIETOISKU
- -OIKEUS ERI TUKIMUOTOIHIN

Kuva 2. Tulokset

Tutkimustuloksissa yläotsikoiden alla luokiteltuja eri asiasanoja oli yhteensä 80 kappaletta.

Määrällisesti eniten vastauksissa nousi esille osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukseen liittyvät asiasanat 32 kpl = 40 %. Kuulokerhojen kehittämisideat ja yhteiskunnalliset asiat olivat kumpikin asiasanoissa 16 kpl = 20 % edustettuna.

Kuva 3. Tulosten yhteenveto

6 Pohdinta

Tässä tutkimuksessa saatiin vastauksia millaisia osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia ikääntyneet kuulovammaiset saavat kuulokerhotoiminnasta ja kuinka haastateltavat haluaisivat kehittää toimintaa. Tutkimuksesta tuli esille myös kuulokerhossa saatavan yhteiskunnallisen tiedon merkitys vastaajille.

Tutkimuksen keskeisimpien tulosten mukaan kaikki haastateltavat kokivat osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia kerhossa käydessään. Kuulokerhossa käyminen koettiin tärkeäksi yhteisöllisen elämän kannalta. Kuulokerhossa tapasi ystäviä, sai kokea yhteenkuuluvuutta ja osallistua ohjelmaan ja vertaistoimintaan. Kuulokerhon lämmin ja turvallinen ilmapiiri koettiin voimavarana. Tutkimus viitoitti kuulokerhon olevan aikataulutukseltaan sopiva, niin kokoontumisten tiheyden kuin keston osalta. Kerhon ohjelmiin oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Kehittämisenäkökulmina tuotiin esille paikan vaihdosta, yllätysnumeroita ohjelmiin, kahvituksen järjestämistä ulkopuolisten voimin ja arpajaisten pois jättämistä. Tutkimuksessa nousi esille voimakas kuulokerhossa saatavan tiedon merkitys yksilön näkökulmasta yhteiskunnallisessa viitekehyksessä. Kuuloasian, tiedon ja neuvonnan saaminen koettiin olevan kaikkein tärkein asia kuulokerhotoiminnassa.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen avulla saatiin selville, kuulokerhotoiminnan järjestämisestä olevan kävijöille hyötyä. Tämä tieto on tärkeä, kun kerhoa järjestetään välillä hyvin pienilläkin resursseilla ja keskeisten toimijoiden vähäisellä määrällä.

Ikääntyneiden määrän kasvaessa yhteiskunnassamme myös toiveet ja tarpeet erilaisten toimintojen järjestämiselle eri sairausryhmissä kasvavat. Ryhmien heterogeenisuus asettaa ryhmätoimintaan haasteita, kuinka pitää kaikki toiminnassa mukana vastaten odotuksiin ja toisaalta, kuinka saada lisää osallistujia esimerkiksi kuulokerhoihin. Saarijärven seudun Kuulo ry:n kuulokerhotoiminnan järjestämisen laajuuteen ja säännöllisyyteen vaikuttaa kysynnän määrä. Opinnäytetyön haastattelututkimus viitoitti kysyntää ja tarvetta edelleen olevan.

Opinnäytetyö keskittyi kuitenkin vain jo olemassa olevan toiminnan analysointiin ja kehittämiseen saatujen haastatteluvastausten pohjalta. Tutkimus ei selvittänyt esimerkiksi kuinka uusia kävijöitä saataisiin kerhoon mukaan. Merkittävää kuulokerhotoiminnassa on myös kävijöiden olevan kotonaan asuvia kuulovammaisia ikääntyneitä. Palvelukodeista käsin kuulokerhossa ei käydä. Tässäkin

olisi kehittämiseen tilaustarvetta, kuulovammaisuus ja vertaistoimintaan osallistumisen halu tuskin lakkaavat palvelukotiin muuttamisen myötä.

6.1 Johtopäätökset

Tutkimuksessa saadun tiedon mukaan kuulokerho on ikääntyneille kuulovammaisille merkityksellinen osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Kerhossa useimmiten käytiin joka kerta. Tutkitavien vastauksissa ei esiintynyt kertaakaan ajatusta, jonka mukaan kuulokerho ei olisi merkityksellinen. Päinvastoin esille nousi kuinka elämään syntyisi tyhjiö, mikäli kerhoa ei enää olisikaan tai se jostain syystä loppuisi kokonaan. Vastaukset ovat linjassa hyvän vanhuuden määritelmän kanssa, jossa katsotaan osa-alueiksi kuuluvan myös osallisuuden kokemus. Myös merkitykselliset vuorovaikutussuhteet luovat yhteenkuuluvuuden kokemusta ja vahvistavat kuulluksi ja ymmärretyksi tulemistä. (Urtamo 2021.)

Vanhusneuvostokyselyn (2022) harrastus- ja järjestötoiminnassa mukana olemisella on ikääntyneelle eri psyykkisissä viitekehyksissä suuri merkitys. Kuntatasolla tarkasteltuna myös Saarijärven kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa nostetaan esille aktiivinen yhteistoiminta eri ikääntyneiden yhdistysten kanssa ja otetaan osallisuusohjelman laatimiseen mukaan myös paikalliset vanhus- ja vammaisneuvosto. Toiminnan tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden lisääminen. (Saarijärven laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2025 2023.)

Tutkimuksen päätavoitteena oli selvittää, kuinka haastatellut kokevat kuulokerhon vaikuttavan heidän osallisuutensa ja yhteisöllisyytensä kokemuksiin. Tärkeimpinä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sanoittavina kokemuksina kerhotoiminnasta nousivat esille ystävien tapaaminen, yhdessä oleminen, vertaistuen merkitys, ”hyvä porukka”. Keski-Suomen alueella yhteisöllisyyden on koettu muutoinkin toteutuvan parhaiten (Vanhusneuvostokysely 2022).

Tutkimus osoitti kuulokerholla olevan vaikutusta hyväksytyksi tulemiseen tunteeseen ja kerho koettiin tärkeäksi kanavaksi tavata muita samanhenkisiä ihmisiä. Kerhoon kaivattiin korona-aikana ja kerhosta oli löydetty jopa uusia ystäviä. Maassamme järjestötoimintaan osallistuvat useimmin yli

65-vuotiaat. Näihin järjestötoimintaan kuuluviin aktiviteetteihin osallistumisen voidaan katsoa tukevan osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta. (Forsman, Nordmyr, Norrback 2020.)

Kuulokerhon toimintamalli koettiin pääosin hyväksi. Haastateltavat kokivat kaikki hyvänä, ettei kerhoa ole esimerkiksi joka viikko, ja tarjottu kahvi on ilmainen. Toiminnan sisällöstä keskeisimmäksi nousi asiapohjaisen seikkojen esille pitäminen ja niistä tiedottaminen. Vaikka toiminnan maksuttomuus ei tutkimuksen vastauksissa noussut esille muutoin kuin tarjoilun osalta, maksuttomuutta on pidetty tärkeänä kriteerinä ikääntyneiden toimintaan osallistumiselle saavutettavuuden viitekehysessä (Vanhusneuvostokysely 2022).

Kehittämisideoita tutkimuksessa esitettiin lopulta innokkaasti. Tärkein kehittämiskohde oli kuulokerhon ohjelma. Kokoontumiskertojen määrässä, viikonpäivässä tai esimerkiksi kellonajassa haastateltavat eivät nähneet aihetta muutokseen. Kuulokerhon ohjelmasta kommentoitiin esimerkiksi: voisi olla jokin yllätysnumero mistä ei etukäteen olisi tietoa, joku julkisuudesta tuttu henkilö puhumaan vaihteeksi, olisi hienoa saada vaikkapa kuoro esilaulamaan. Vaikka vastaajat suosivat vastauksissaan monenlaisia ohjelmasisältöjä, kerhossa järjestettäviä arpajaisia ei pidetty välttämättöminä.

Kuulokerhossa kävijöille on ollut tärkeää maksuton kahvitus, samoin jouluisin tarjottu joulupuuro kahvituksen lisäksi. Toivottiin ulkopuolista järjestäjää kahvitukselle, jotta emännätkin saisivat nauttia ja keskittyä ohjelmaan. Esitettiin myös ideana ympäristön vaihdosta, kokoontumispaikka voisi olla toisinaan jokin muukin kuin seurakuntatalo.

Yllättäen esille nousi jokaisessa haastattelussa kuulokerhon yhteiskunnallinen merkitys ja siitä saatu hyöty kuulovammaisen henkilön edunvalvontaan ja tiedon saanti kuulovammaisille tarkoitettuista palveluista, joihin olisi oikeutettu. Toimintamallille, jossa painotetaan yhteiskunnallista näkökulmaa, annettiin vastaajien vastausten perusteella suuri painoarvo.

Vastaajat kokivat tärkeänä kuulokerhotoiminnan keskiön olevan nimenomaan kuuloasiassa, vaikka muutakin oheisohjelmaa saisi olla. Vastauksista nousi selkeästi kuulonhuoltotyön merkitys ja tiedon saaminen sekä toive sen olevan kerhossa keskeisessä roolissa. Tiedon jakaminen kerhossa on

tärkeä huomio, sillä Forsman, Nordmyr ja Norrback (2020) tekemän tutkimuksen mukaan ikääntyvien ryhmälle on usein tunnusomaista kokea digitaalista poissulkemista, koska moni asia on saavutettavissa erilaisilta digitaalisilta alustoilta ja kaikki ikääntyneet eivät käytä internetiä. Kuulonhuoltotyötä ja valistusta tulee voida toteuttaa muuallakin kuin digitaalisissa viestimissä.

Yhteenvetona voidaan todeta kuulokerhossa käymisen olevan vastaajien vastausten perusteella matalan kynnyksen toimintaa, johon on helppoa liittyä mukaan, maksutonta tarjoilua sekä mielekästä sisältöä arvostettiin ja kuulokerho osana yhdistystoimintaa ruokki vastaajien osallisuutta sekä yhteisöllisyyden kokemusta, tärkeintä oli saada toimia yhdessä hyvässä porukassa tuttujen ihmisten kesken ja tutustua myös toisiin, samankaltaisessa elämäntilanteessa oleviin henkilöihin.

Tutkimuksen tulokset ovat yhteneväisiä aiempien samantyylisten tutkimusten kanssa. Vastaavainen tulos on saatu esimerkiksi Ikäinstituutin teettämässä Elämänote- osallisuustutkimuksessa, jossa keskeisimpinä tutkimustuloksina oli toiminnan maksuttomuus, ilmapiirin kokeminen kutsuvaksi, toiminnan saavutettavuus ja erilaiset mielekkäät sisällöt. Ikäinstituutin tutkimuksessa tärkein motivoija on kuitenkin usein toinen ihminen. Henkilökohtainen pyytäminen ja hakeminen mukaan toimintaan koettiin tärkeäksi. Pelkkä toiminnasta tiedottaminen ei aina riitä, joillekin vasta henkilökohtainen pyyntö tuo tunteen, että on tervetullut mukaan. (Hoppania & Vilkkö 2020.)

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimus haluttiin tehdä mahdollisimman tarkasti, todenmukaisesti ja tutkittavien anonymiteettiä noudattaen. Tutkimusta tehtäessä perehdyttiin huolellisesti hyvän tieteellisen käytännön perusasioihin. (Hyvä tieteellinen käytäntö 2021.)

Tutkimusetiikkaan kuului haastateltavien yksityisyyden suojeleminen ja kaksi keskeistä tutkimuskäsitettä ovatkin luottamuksellisuus ja anonymiteetti. Tutkittavien henkilötiedot jäivät vain haastattelijan tietoon. Anonymisointia edesauttoi jo alusta alkaen, kun ei kerätty tutkimusdokumentteihin henkilötietoja (Kuula-Luumi 2023).

Tutkimuksen haastateltavat esiintyivät tutkimuksessa koodinimillä V1-V5. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista. Paitsi haastattelukutsuissa, myös haastattelujen aluksi tutkija muistutti haastattelun olevan luottamuksellinen ja kertoi haastattelussa saatujen tietojen olevan ei suoraan kohdennettavissa haastateltaviin henkilöihin ja materiaali hävitettävän asianmukaisesti.

Tutkittavan oli myös tärkeää saada riittävät tiedot tutkimukseen osallistumisesta etukäteen ja tutkittavalla oli lupa keskeyttää tutkimus niin halutessaan (Vuori 2023). Tutkimukseen osallistuvat olivat tutkimuksen lopputuleman kannalta olennainen kohderyhmä, tässä tapauksessa kuulokerehossa käyviä Saarijärven seudun Kuulo ry:n hallituksen jäseniä.

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää säilyttää totuusarvo, neutraalius, pysyvyys ja luotettavuus (Tynjälä, 1991). Tutkimusprosessin tulisi olla läpinäkyvä, eli tutkijan tulisi raportoida prosessi selkeästi ja ymmärrettävästi (Tuomi & Sarajärvi 2018, 165). Tutkimusprosessi oli pitkä, ja litteroituun materiaaliin palattiin yhä uudelleen, että voitiin varmistaa tutkimuksen pysyminen juuri konkreettisissa, haastateltavilta saaduissa vastauksissa.

Haastateltavien oli tärkeää vastata kaikkiin kysymyksiin, jotta saatiin riittävästi materiaalia suhteessa useaan tutkimuskysymykseen. Haastattelijan oli lisäksi tärkeää säilyttää objektiivisuus ja olla johdattelematta keskustelua. Toisaalta taas on olennaista tutkijan oman subjektiivisuuden hyväksyminen sekä sen tunnistaminen. Tutkijan on kyettävä tunnistamaan, kuinka hänen oma toimintansa on osa tutkimusprosessia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tässä tutkimuksessa tutkimuksen tekijä oli haastateltaville ennestään tuttu henkilö, koska toimii yhdistyksen sihteerinä. Mahdollinen subjektiivisuusvaikutus oli näin ollen kaikilla osapuolilla tiedossa. Tutkimuksen mahdolliseen suorittamiseen kysyttiin suostumus Saarijärven seudun Kuulo ry:n hallituksen kokouksessa 23.1.2023. Erillistä tutkimuslupaa ei tarvittu. (Saarijärven seudun Kuulo ry.2023).

Tutkimuksen otanta oli pienehkö ja suurempi vastaajamäärä, esimerkiksi kaikki 12 hallituksen jäsentä voisi antaa uutta tietoa ja näkökulmaa tutkimuskysymyksiin. Myös tutkimuksen ajankohta aikana, jolloin kaikki toiminta on saatu pyörimään jälleen koronavuosia edeltävällä tavalla, on merkityksellinen saatujen vastausten kannalta. Tutkimuksen näkökulmiin voi vaikuttaa tutkimuksen

tekijän tuttuus Saarijärven seudun Kuulo ry:n hallituksen jäsenenä ja sihteerinä. Täysin yhdistyksen ulkopuolinen tekijä olisi voinut tuoda tutkimukseen toisenlaista tulkintaa.

6.3 Jatkotutkimuksen aiheita

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset olisivat myöhemmin toistettavissa sellaisenaan, ja olisikin mielenkiintoista saada trenditietoa kuulokerhon osallisuuden ja yhteisöllisyyden vaikutuksista sekä kehittämiseen liittyvistä ideoista esimerkiksi viisivuosittain.

Nykyistä tutkimusta tehdessä koronavuosista on kulunut vasta hetki, joten on tuoreessa muistissa yhteisöllisyyteen ja yhdessäoloon palaaminen pandemiarajoitusten jälkeen.

Maamme nykytilanteessa ja sosiaali- ja terveystoiminnan uudistusten myötä eletävä murroskausi toivoo ikääntyneen näkökulmasta pysyvyyttä arkeen edes joltakin osin. Vakiintunut ja tuttu yhdistystoiminta voi olla tällainen maadoittaja monien muutosten keskellä. Tästäkin syystä kaikkea järjestöjen ja yhdistysten jäsenoimintaa on hyvä tarkastella objektiivisesti ja määrääjain, jotta jäsenistön luottamus yhdistysten sekä järjestöjen toiminnan laadukkuuteen sekä palvelutarpeeseen vastaamiseen säilyy.

Tutkimuksessa nousi esille monia kehittämisideoita kuulokerhon ohjelmasisältöön liittyen. Jatkotutkimus voisi perehtyä myös laajemmin kerhon sisällön laadukkaaseen ja merkitykselliseen kehittämiseen ja esimerkiksi pitkittäistutkimuksena olisi mielenkiintoista seurata, vaikuttaisiko kerhon ohjelman muokkaaminen toivottua vastaavaksi kävijämääriin jollakin tavalla. Vakiintunut ja tuttu yhdistystoiminta voi olla tällainen maadoittaja erilaisten muutosten keskellä.

Jatkotutkimuksellisissa pohdinnoissa ei voi sivuuttaa myös kuulokerhotoimintaan osallistumisen päättymistä, kun aiemmin kuulokerhossa aktiivisesti käynyt ikääntynyt henkilö siirtyy asumaan palvelukotiin. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen sekä vertaisryhmään kuulumisen olisi suotavaa jatkua henkilön terveyden tilan niin salliessa tämän asuinpaikasta riippumatta.

Jatkotutkimuksen aiheita pohdittaessa voisi olla myös kiintoisaa laatia esimerkiksi kvantitatiivinen, määrällinen kyselytutkimus, joka olisi suunnattu koko kuuloyhdistyksen jäsenistölle toiminnan kehittämisen näkökulmasta. Yhdistyksessä on noin 300 jäsentä, joille kyselyn voisi luoda esimerkiksi Webropol-tyyppisellä työkalulla sähköpostitse. Tällöin otanta olisi tätä tutkimusta suurempi ja yhä useampi kuuloyhdistykseen kuuluva henkilö saisi oman henkilökohtaisen mielipiteensä kuuluville. Toiminnan kehittäminen on koko yhteisön asia.

Lähteet

Ahonen, T., Honkasola, M. 2022. Ammattilaiset tarvitsevat tietoa aistivammojen vaikutuksesta ikääntyneen elämään. Kuuloliitto. Blogikirjoitus. Viitattu 9.4.2024. <https://www.kuuloliitto.fi/ammatilaiset-tarvitsevat-tietoa-aistivammojen-vaikutuksesta-ikaantyneen-elamaan/>

Aikuisten vertaistoiminta. 2023. Kuuloliitto. Viitattu 20.11.2023. [Aikuisten vertaistoiminta - Kuuloliitto](#)

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Birck, R. 2021. Miten yhteisöllisyyttä voi synnyttää? Vanhustyön keskusliitto. Artikkel. Viitattu 12.1.2024. [Miten yhteisöllisyyttä voi synnyttää ja vahvistaa? - Vanhustyön keskusliitto \(vtkl.fi\)](#)

Dahan-Oliel, N., Gelinas, I., Mazer, B. 2008. Critical Reviews in Physical and Rehabilitation Medicine 20 (2). Article. Viitattu 25.2.2024. DOI: 10.1615/CritRevPhysRehabilMed.v20.i2.40

Douglas, K., Georgiou, A. Westbrook, J. 2017. Sosiaalinen osallistuminen onnistuneen ikääntymisen indikaattorina. Tutkimusartikkeli. Viitattu 29.12.2023. [Social participation as an indicator of successful aging: an overview of concepts and their associations with health \(csiro.au\)](#)

Douglas, T. 2010. Rebuilding Maslow's Pyramid on an Evolutionary Foundation. Modernizing Maslow with a multi-level evolutionary structure. Psychology today. Article. Viitattu 29.2.2024. <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/sex-murder-and-the-meaning-of-life/201005/rebuilding-maslows-pyramid-on-an-evolutionary>

Elo, S, Kajula, O., Tohmola, A., Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällön analyysin vaiheet ja eteneminen. Hoitotiede. Artikkel. Viitattu 29.2.2024. [128987-Artikkelin teksti-276125-1-10-20230415 \(1\).pdf](#)

Eskola, J. & Suoranta, J. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Vastapaino, 1998.

Forsman, A., Nordmyr, J. Norrback, O. 2020. Ikääntyminen 2020-luvulla. Agenda. Raportti. Viitattu 29.12.2023. [Ikääntyminen 2020-luvulla: Sosiaalinen osallisuus pohjana hyvälle ikääntymiselle - Tankesmedian Agenda](#)

Graneheim, U.H & Lundman, B. 2004. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurse Education Today 24(2). Viitattu 29.2.2024. [Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness - ScienceDirect](#)

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uud. p. Helsinki: Edita.

Holländer, E. 2019. Yhteisöllisyys elämäkulussa ikääntyneiden kokemana. Pro Gradu-tutkielma. Turun Yliopisto. Viitattu 14.1.2024. [mallimalli \(utupub.fi\)](https://utupub.fi)

Hoppania, H-K., Vilkkonen, A. 2020. Osallisuustutkimus. Ikäinstituutti. 9.4.2024. ["Jos mäsit kerran tulen" Elämänote-ohjelman osallisuustutkimuksen tuloksia, osa 1/2 \(ikainstituutti.fi\)](https://ikainstituutti.fi)

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino

Hyvä tieteellinen käytäntö. 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. Viitattu 7.2.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Isola A-M, Kaartinen H, Leemann L, Lääperi R, Schneider T, Valtari S & Keto-Tokoi A. 2020. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi. Viitattu 31.12.2023. [Microsoft Word - Mita-osallisuus-on-osallisuuden-viitekehysta-rakentamassa_10.10.doc \(julkari.fi\)](https://julkari.fi)

Jaakkola, E. 2015. Yhteisöllisyys syrjäisellä maaseudulla asuvien ikääntyneiden arjessa. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Viitattu 11.1.2024. [Yhteisöllisyys syrjäisellä maaseudulla asuvien ikääntyneiden arjessa \(ulapland.fi\)](https://ulapland.fi)

Juhila, K. 2023. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Verkkokäsikirja. Viitattu 21.11.2023. [Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](https://tuni.fi)

Juola, J. 2019. Kuule minua -Suosituksia ikääntyneen kuulovammaisen huomioimiseen digitaalisissa palveluissa ja tuotteissa. Tutkimuksellinen kehittämistyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Viitattu 29.2.2024. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/263347/Juola_Johanna.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Järjestöt huolissaan kuulovammaisten ja viittomakielisten ihmisten oikeuksien toteutumisesta ja syrjäytymisvaarasta. 2020. Kuuloliitto ry. Tiedote STT:lle 7.9.2020. Viitattu 20.1.2024. [Järjestöt huolissaan kuulovammaisten ja viittomakielisten ihmisten oikeuksien toteutumisesta ja syrjäytymisvaarasta | Kuuloliitto ry \(sttinfo.fi\)](https://sttinfo.fi)

Kallinen, T & Kinnunen, T. Etnografia. 2021. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 30.6.2023. [Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](https://tuni.fi)

Kalliokoski, T. 2020. Yhteisöllisyyden rajat. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Viitattu 11.1.2024. [Yhteisöllisyyden rajat yhteistoiminnan ja ihmisen perushyvien näkökulmasta \(helsinki.fi\)](https://helsinki.fi)

Kananen J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu 234.

Karjalainen, P. 1999. Kuka auttaa vanhusta - järjestöt ja vanhustyö. Artikkelit. Duodecim-lehti. Viitattu 5.2.2024. [Kuka auttaa vanhusta - järjestöt ja vanhustyö \(duodecimlehti.fi\)](https://duodecimlehti.fi)

Kauppinen, K. 2024. Puheenjohtaja. Saarijärven seudun Kuulo ry. Haastattelu 31.1.2024.

Kittilä, P. 2020. Mitä on yhteisöllisyys? Älykylän asiantuntijablogi. Viitattu 11.1.2024. <https://www.alykyla.fi/index.php/fi/asiantuntijablogi/118-mitae-on-yhteisoellisyys>.

Kivekäs, I., Kotti, V., Vikman, S. & Vasama J-P. 2021. Vaikean kuulovian merkitys ja hoito. Katsaus. Aikakausikirja Duodecim. Viitattu 9.4.2024. <https://www.duodecimlehti.fi/duo16072>

Koivumäki, J. 2008. Työyhteisöjen sosiaalinen pääoma: Tutkimus luottamuksen ja yhteisöllisyyden rakentumisesta ja merkityksestä muuttuvissa valtion asiantuntijaorganisaatioissa. Väitöskirja. Tampereen Yliopisto. Viitattu 14.1.2024. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67847/978-951-44-7314-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kolmannen sektorin toimijat yhdistävät voimansa sote-palveluiden kehittämiseksi. 2020. Verkkojulkaisu. Kehitysvammaliitto. Viitattu 5.2.2024. [Kehitysvammaliitto » Kolmannen sektorin toimijat yhdistävät voimansa sote-palveluiden kehittämiseksi](#)

Kuula-Luumi, A. 2024. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 21.11.2023. [Laadullisen aineiston anonymisointi - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)

Kuulo. 2024. Kuuloliitto. Verkkosivu. Viitattu 9.4.2024. <https://www.kuuloliitto.fi/kuulo/>

Kuulovammainen vuorovaikutuksessa. 2024. Kuuloliitto. Opas. Viitattu 9.4.2024. <https://www.kuuloliitto.fi/wp-content/uploads/2017/01/Kuulovammainen-vuorovaikutuksessa-opas.pdf>

Kytömäki, A. Nd. Yhteisöllisyys lisää kohtaamisesta syntyvää merkityksellisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Blogikirjoitus Eläkeliiton verkkosivuilla. Viitattu 11.1.2024. <https://www.elakeliitto.fi/blogit/yhteisollisyys-kohtaamisesta-syntyvaa-merkityksellisyytta-ja-yhteenkuuluvuuden-tunnetta>

Leemann L. & Hämäläinen R-M. 2016. Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Pohdintaa käsitteiden sisällöstä. Viitattu 24.11.2023. [YP1605 Leemann&Hamalainen.pdf \(julkari.fi\)](#)

Lehtisalo J, Palmer K, Mangialasche F, Solomon A, Kivipelto M & Ngandu T. 2021. Frontiers in Psychiatry. Results from the FINGER Study. Original research article. Viitattu 20.1.2024. [Changes in Lifestyle, Behaviors, and Risk Factors for Cognitive Impairment in Older Persons During the First Wave of the Coronavirus Disease 2019 Pandemic in Finland: Results From the FINGER Study.](#)

Lehto, P. 2020. Maslow'n tarvehierarkia 2.0 – Ajattele tikkaita, unohda pyramidi ja muista kuudes taso. Ever Mind, Tietoa Mielestä. Verkkoartikkeli. Viitattu 29.2.2024. <https://www.evermind.fi/maslown-tarvehierarkia-2-0/>

Nicholson, N. 2012. A Review of Social Isolation: An Important but Underassessed Condition in Older Adults. Research Gate.Literature Review. Viitattu 11.2.2024. https://www.researchgate.net/profile/Nicholas-Nicholson-4/publication/228330427_A_Review_of_Social_Isolation_An_Important_but_Underassessed_Condition_in_Older_Adults/links/647a41fa2cad460a1bee3dd7/A-Review-of-Social-Isolation-An-Important-but-Underassessed-Condition-in-Older-Adults.pdf

Nivala, E. 2021. Osallisuuden moninaisuus. Kansalaisyhteiskunta. Artikkel. Viitattu 24.11.2023 [Osallisuuden moninaisuus - Kansalaisyhteiskunta](#)

Maslow. AE. 1943. A Theory of Human Motivation. Psychological Review. American Psychological Association. 50 (4), 370–396. Viitattu 29.2.2024. <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fh0054346>

Osallisuuden edistäminen. 2023. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 31.10.2023. [Osallisuuden edistäminen - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](#)

Ruusuvuori, J. & Nikander, P. 2017. Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa: M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 427–442

Tavoitteet. 2024. Kuuloliitto. Viitattu 4.2.2024. [Tavoitteet - Kuuloliitto](#)

Tuomi, J., & Sarajarvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos). Tammi

Tynjälä, P. 1991. Laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta. Kasvatus 22 (5-6). 387-598.

Saarijärven seudun kuulo ry. Pöytäkirja. 23.1.2023. Saarijärven seudun kuulo. Viitattu 20.6.2023 [Saarijärven seudun Kuulo \(saarijarvenseudunkuulo.fi\)](#)

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietokirjasto. Viitattu 1.1.2024. [KvaliMOTV - 6.3.3 Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu \(tuni.fi\)](#)

Saarijärven laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Aktiivinen hyvä elämä ! 2023. Verkojulkaisu. Saarijärven kaupunki. Viitattu 9.4.2024. [Saarijarven-kaupungin-laajahyvinvointikertomus-ja-suunnitelma-2021-2025.pdf \(saarijarvi.fi\)](#)

Saarijärven seudun kuulo ry.2021. Verkkosivu. Viitattu 22.1.2024. [Saarijärven seudun Kuulo \(saarijarvenseudunkuulo.fi\)](#)

Tekemisen rakenne ja pelisäännöt. 2023.Yhdistystoimijat. Verkkoteksti. Viitattu 12.1.2024. [Peli-säännöt | Yhdistystoimijat21](#)

Toimintakertomus. 2023. Saarijärven seudun kuulo ry:n toimintakertomus vuodelta 2023. Viitattu 22.1.2024. Saarijärven seudun kuulo ry:n asiakirja-arkisto.

Urtamo, A. 2021. Näkymiä ikääntymisen tulevaisuuteen. Ikäinstituutti. Asiantuntijablogi. Viitattu 9.4.2024. [Näkymiä ikääntymisen tulevaisuuteen - Ikäinstituutti \(ikainstituutti.fi\)](https://www.ika.fi/naekymia-ikaahtymisen-tulevaisuuteen)

Valvanne, J. 2016. Iäkkäiden hyvinvoinnin edistäminen ja yksinäisyys. Asiantuntijahaastattelu. Viitattu 9.4.2024. <https://www.youtube.com/watch?v=oXQxXxRa0hQ&t=413s>

Vanhusneuvostokysely. 2022. Ikäinstituutti. Verkkojulkaisu. Viitattu 9.4.2024. [Vanhusneuvostokysely 2022 \(ikainstituutti.fi\)](https://www.ika.fi/vanhusneuvostokysely-2022)

Vatanen, S. 2013. Huonokuuloisuuden stigma. Kehysanalyysi kuulokojeen käyttäjien kokemuksista. Pro Gradu-tutkielma. Tampereen Yliopisto. Viitattu 9.4.2024. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/84423/gradu06621.pdf?sequence=1>

Vertaistoiminta. 2024. Kuuloliitto. Verkkosivu. Viitattu 12.2.2024. <https://www.kuuloliitto.fi/palvelut/yhdistyksille/vertaistoiminta/>

Viljanen, A. 2017. Huonokuuloisuuden vaikutus sosiaaliseen osallistumiseen ja osallistamiseen. Asiantuntijahaastattelu. Viitattu 9.4.2024. <https://www.youtube.com/watch?v=IF1Pz7LZj5E&t=230s>

Vuori, J. 2023. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Verkkokäsikirja. Viitattu 21.1.2023. [Tutkimusetiikka ihmistieteissä - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](https://www.tuni.fi/tutkimusetiikka-ihmistieteissa)

Yhteisöllisyys. 2023. Sitra. Verkkoteksti. Viitattu 5.1.2024. <https://www.sitra.fi/aiheet/yhteisollisyys/>

Liitteet

Liite 1. Tutkimuksen saatekirje

Arvoisa vastaanottaja!

Tämä on kutsu haastattelututkimukseen.

Haastattelututkimus tehdään JAMK:n ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä, yhteistyössä Saarijärven seudun kuulo ry:n kanssa ja haastattelututkimuksen tekee opinnäytetyönään Tanja Alkula-Temonen.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kuulokerhojen vaikutus ikääntyneen kuulovammaisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukseen. Saatuja vastauksia voidaan käyttää kuulokerhotoiminnan kehittämiseen. Tutkimus tehdään puolistrukturoituna haastattelututkimuksena ja haastateltavien omia ajatuksia kunnioittaen. Vastaajien henkilötietoja ei kerätä eikä julkaista ja vastaajien henkilöllisyys jää ainoastaan haastattelijan tietoon. Haastattelukutsut on lähetetty vain kohderyhmään kuuluville henkilöille.

Voimme sopia kanssasi ajankohdan, jolloin tulen luoksesi/ sopimaamme paikkaan tekemään haastattelun. Haastatteluun on hyvä varata aikaa n. 1-1,5 h. Toivomme saavamme tutkimushaastattelut tehtyä 15.12.2023 mennessä. Tutkimuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2024 alkupuoliskolla ja sen tulokset julkaistaan paitsi Theseuksessa myös Saarijärven seudun kuulo ry:n hallituksen kokouksessa.

Jokainen vastaus on erittäin tärkeä, kiitos Sinulle jo etukäteen!

Yhteydenottoasi odottaen,

Tanja Alkula-Temonen

Liite 2. Haastattelukysymykset

”Täällähän sitä on omiensa joukossa”

Haastattelututkimus kuulokerhojen vaikutuksesta ikääntyneen kuulo-
vammaisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukseen.

Haastattelututkimuksen kysymykset

- 1) Käytkö kuulokerhoissa joka kerta vai toisinaan ?
- 2) Mikä sai sinut lähtemään mukaan kuulokerhotoimintaan ?
- 3) Mikä on mielestäsi kuulokerhoissa parasta ?
- 4) Kuinka kehittäisit kuulokerhojen toimintaa ?
- 5) Omia ajatuksia kuulokerhoista ?

